

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi (AMK)

2019

Oona Spännäri

NUORTEN KOKEMUKSIA
TURUN NMKY:N TASKU-
TUKIASUNTOJEN
TARJOAMASTA
SOSIAALISESTA TUESTA

TURKU AMK

TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosionomi (AMK)

7.8.2019 | 39 sivua, 2 liitesivua

Oona Spännäri

NUORTEN KOKEMUKSIA TURUN NMKY:N TASKU-TUKIASUNTOJEN TARJOAMASTA SOSIAALISESTA TUESTA

[Click here to enter text.](#)

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä oli haastattelututkimus. Haastattelututkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka Turun NMKY:n sosiaalipalveluiden Tasku-tukiasumisen Salon yksikössä kesällä 2019 asuvat nuoret kokevat Taskusta saamansa sosiaalisen tuen ja ohjauksen. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa Turun NMKY:n sosiaalipalveluille tietoa nuorten omista kokemuksista ja ajatuksista sekä löytää mahdollisia kehittämistarpeita toiminnasta.

Tutkimuksen toimeksiantajana oli Turun NMKY:n sosiaalipalvelut ja tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa siitä, mitä Taskussa asuvat nuoret itse kokevat saamansa tuen, onko se riittävää ja oikea-aikaista? Tutkimuksen tarkoituksena olikin saada nuorten oma ääni kuuluviin ja tuottaa tietoa heidän kokemuksestaan ja ajatuksistaan Taskun toiminnasta ja luoda edellytykset kehittää toimintaa nuorilta saadun palautteen mukaisesti.

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla neljää Taskussa kesällä 2019 asuvaa nuorta ja esittämällä heille kysymyksiä sekä tukiperheen, että talojohtajan tarjoamasta sosiaalisesta tuesta ja ohjauksesta, sekä nuoren ja tukiperheen välisestä luottamussuhteesta. Nuorten haastatteluiden tarkoituksena oli antaa nuorten itse kertoa, miten he kokivat Taskun palvelun sosiaalisen tuen ja ohjauksen näkökulmasta.

Opinnäytetyö koostuu teoreettisesta viitekehuksesta, tutkimusprosessin kuvauksesta, sekä tutkimuksen tuloksista. Lopussa käydään läpi muutamia tutkimuksen tulosten pohjalta esiin nousseita kehittämisajatuksia sekä jatkotutkimusmahdollisuuksia. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys sisältää sosiaalisen tuen ja ohjauksen teoriaa, NMKY:n Taskun kuvauksen toimintaympäristönä sekä tukiperheiden ja talojohtajan tekemän työn kuvauksen.

Tutkimuksen tulokset kertovat, että Taskussa asuvat nuoret ovat pääosin tyytyväisiä saamaansa sosiaaliseen tukeen ja ohjaukseen. Tärkeiksi teemoiksi nousivat tukiperheen ja nuoren välinen luottamussuhde, sekä ohjauksen ja sosiaalisen tuen tarve. Nuoret pitivät keskustelua ja ohjausta tärkeimpänä sosiaalisen tuen muotona.

ASIASANAT:

nuori, tuettu asuminen, sosiaalinen tuki, ohjaus,

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor of Social Sciences (AMK)

7.8.2019 | 39 pages, 2 pages in appendices

Oona Spännäri

EXPERIENCES OF YOUTH ABOUT SOCIAL SUPPORT OFFERED BY YMCA-TASKU SUPPORTED HOUSING

The research method of this thesis was interview research. The purpose of research was to find out, how the youth living in YMCA Turku Tasku supported housing on summer 2019 experience the support and guidance Tasku is offering them. Purpose was also provide information to YMCA Turku's social services about own experiences and thoughts and find some possible development needs about the operation.

The employer of thesis was YMCA Turku social services and the purpose if thesis was to provide information to the employer about how the youth living in Tasku experience the support they are given, is it enough and timely? Meaning of research was to hear the own voice of the youth and develop information about their experiences and thoughts and create presuppositions to improve the operation by the feedback from the youth.

Research was accomplished by interviewed four youth, who lived in Tasku on summer 2019 and asking them questions about the social support provided by support family and house leader, and the confidence relationship between youth and support family. Purpose of the interviews was to let youth themselves tell how they experienced Tasku's service by the visual angle of social support.

The thesis is consist of theoretical part, description of the research proses and the results of the research. In the ending we go through couple of some development ideas which stand out from the results and some future research ideas. Theoretical part of thesis includes theory of social support and guidance and description of YMCA Turku Tasku as operational environment and the job descriptions of support family and house leader.

Results of the thesis tell, that youth living in Tasku are mainly content of the provided social support and guidance. Important themes in the results were confidential relationship between youth and support family and the need of guidance and social support. Youth considered that conversation and guidance are the most important forms of support.

KEYWORDS:

youth, supported housing, social support, social guidance

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ	4
KÄYTETYT LYHENTEET JA SANASTO	6
1 JOHDANTO	7
2 ASIAKKAAN OHJAAMINEN SOSIAALISEN TUEN MUOTONA	8
1.1 Ohjaus käsitteenä	8
2.1 Ohjaajan ja ohjattavan välinen vuorovaikutus	8
2.2 Suunnitelmallinen työskentely, asiakaslähtöisyys ja asiakkaan osallisuus	11
2.3 Sosionomin kompetenssiosaaminen	12
2.4 Aikaisemmat tutkimukset	13
3 TUETTU ASUMINEN NUOREN ITSENÄISTYMISEN TUKENA	15
3.1 Tuettu asuminen	15
3.2 YMCA Turku	16
3.3 Turun NMKY:n Tasku tukiasuminen	16
3.4 Turun NMKY:n Tasku-tukiasumisen Salon yksikön toimintaympäristön kuvaus	19
3.5 Sosiaalinen tuki ja ohjaus Turun NMKY:n Taskun Salon yksikössä	20
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	24
4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset	24
4.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto	24
4.3 Aineiston kerääminen	25
4.4 Aineiston analyysi	27
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
5.1 Taustatiedot	29
5.2 Nuorten näkökulma sosiaalisesta tuesta ja ohjauksesta	29
5.3 Tukiperheen ja nuoren välinen luottamussuhde nuoren näkökulmasta	33
5.4 Tulosten yhteenveto	35
6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	37
6.1 Pohdintoja ja kehittämisajatuksia	37
6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	38

6.3 Prosessin arviointi

39

LÄHTEET

41

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 2. Haastateltavat

KÄYTETYT LYHENTEET JA SANASTO

Lyhenne	Lyhenteen selitys (Lähdeviite)
Tasku	<p>Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasuminen</p> <p>Turun NMKY:n Tasku on yksityinen sosiaalipalveluita tuottava toimija, tuottaa tuettua asumista nuorille Turussa, Raisiossa, Salossa ja Raumalla. Tasku toimii lastensuojelun avo- ja jälkihuollon, sekä aikuissosiaalityön sektoreilla. (Turun Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys 2019.)</p>
YMCA / NMKY	<p>Youth men´s christian association /</p> <p>Nuorten miesten kristillinen yhdistys</p> <p>Nuorten miesten kristillinen yhdistys on maailman suurin kansainvälinen ei- poliittinen nuorisoliike. YMCA toimii 135:ssä maassa. Suomessa YMCA:lla on kattojärjestönä kaksi kansallista liittoa, Suomen YMCA:n liitto ja Suomen NMKY:n Urheiluliitto ry, sekä lukuisia alayhdistyksiä. Keskeisiä toimintamuotoja ovat nuorisotyö, partio, hengellinen, henkinen ja sosiaalinen toiminta, kansainvälisyyskasvatus, kehitysyhteistyö sekä urheilu- ja liikuntakasvatus. (Turun Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys 2019.)</p>

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö ja sen tutkimus on toteutettu työelämälähtöisenä toimeksiantona Turun NMKY:n sosiaalipalveluille. Tutkimuksen tehtävänä oli haastattelujen toteuttaminen ja tutkimustulosten analysoiminen toiminnan kehittämistä silmällä pitäen Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasumisen Salon yksikköön. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa nuorten omista kokemuksista Taskun tukiperheiden ja talojohtajan tarjoamasta sosiaalisesta tuesta. Tarkoituksena on selvittää, miten nuoret itse kokevat saamansa tuen ja ohjauksen, onko se riittävää, oikeanlaista ja oikea-aikaista nuorten omasta mielestä.

Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasumisen tarkoitus on tarjota nuorelle mahdollisuudet tavanomaisen, hyvän perusarjen, elämänhallinnan ja itsenäisen asumisen harjoitteluun ammatillisen sosiaalisen tuen avulla. Tasku-tukiasumista järjestetään usealla paikkakunnalla Varsinais-Suomessa, tavallisissa kerrostaloissa. Tukiasumisen perusteita ovat koti, arki ja arjen suuntaaminen. Tukiperhetyö perustuu tukiperheen ja nuoren väliseen luottamukselliseen suhteeseen. (NMKY 2018.)

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena, eli laadullisena teemahaastatteluna. Haastattelin tähän tutkimukseen neljä Taskussa kesällä 2019 asuvaa nuorta. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten Taskussa asuvat nuoret kokivat saamansa sosiaalisen tuen ja ohjauksen ja tuottaa NMKY:n sosiaalipalveluille tietoa, jonka pohjalta toimintaa ja sen laatua voidaan arvioida ja kehittää.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentui ohjauksesta käsitteenä, ohjaajan ja ohjattavan välisestä vuorovaikutuksesta, suunnitelmallisesta työskentelystä ja asiakaslähtöisyydestä ja asiakkaan osallisuudesta.

Tutkimukselle oli selkeästi tarvetta, sillä Tasku-tukiasumista ja nuorten omia kokemuksia Taskussa asumisesta ja Taskun tarjoamasta tuesta ei ole aiemmin tutkittu. Nyt tarkoituksena olikin saada asiakkaiden oma ääni kuuluviin, jotta toiminnassa olevat kehittämiskohteet voitaisiin löytää ja tunnistaa sekä kehittää toimintaa kerätyn palautteen mukaisesti.

2 ASIAKKAAN OHJAAMINEN SOSIAALISEN TUEN MUOTONA

1.1 Ohjaus käsitteenä

Sosiaali- ja terveysalalla asiakkaan ohjaus on melko pitkälti säädelty lakien ja asetusten avulla. Ohjaus on käytännössä opastuksen antamista, jota voidaan tehdä monien eri ohjauksen teorioiden pohjalta. Ohjausta voidaankin lähestyä esimerkiksi erilaisten vuorovaikutus-, oppimis-, persoonallisuus ja käyttäytymisteorioiden kautta. Ohjaustyön käsite poikkeaaakin hieman sen mukaan, korostuuko ohjauksessa jokin tietty menetelmä, ohjaajan ja ohjattavan välinen vuorovaikutussuhde, ohjauksen prosessi, oma kokemus, kulttuuriset näkökohdat tai toimintaympäristö. (Vänskä ym. 2011, 5 -16.)

Ohjaus onkin moniulotteinen toiminta- ja lähestymistapojen ja työmenetelmien joukko. Ohjaus on työmuoto, jossa ohjaajalla ja ohjattavalla on yhteinen tavoite, esimerkiksi ohjattavan elämäntilanteen koheneminen. Ideaalisen ohjauksen aikana ohjattava oppii itse käsittelemään kokemaansa, käyttämään omia resurssejaan ja ratkaisemaan ongelmiaan. Ohjauksen päämääränä onkin asiakkaan mahdollisuus tulla kuulluksi, vaikuttaa omaan tilanteeseensa ja saada lisää voimavaroja ja hyvinvointia elämäänsä. (Vänskä ym. 2011, 16.)

Ohjauksen määritelmässä asiakkaan aktiivisuus ja oma toiminta korostuu, jolloin voidaan puhua asiakaslähtöisestä työskentelystä. Silloin asiakkaalla on aktiivinen rooli oman asiansa ratkaisussa ja ohjaajan tehtävä on tukea häntä omaa elämäänsä koskevien päätösten teossa. Päämääränä on neuvottelusuhde ja jaettu asiantuntijuus, jossa pyritään vastavuoroisuuteen. (Mönkkönen 2018, 107.)

2.1 Ohjaajan ja ohjattavan välinen vuorovaikutus

Ohjaustilannetta voidaan tarkastella erilaisten ohjauksen orientaatioiden kautta. Näitä orientaatioita ovat asiantuntijakeskeinen-, asiakaskeskeinen sekä dialoginen vuorovaikutusorientaatio. Osa ohjaajan ammattitaitoa on se, että hän osaa vaihdella näitä orientaatioita suhteessa ohjaustilanteeseen tai ohjausprosessin etenemiseen. Ohjaaja ei voi arvata ennalta, miten ohjaustilanne kehittyy, mutta ammattitaitoinen ohjaaja pystyy

reagoimaan tilanteen vaatimalla tavalla ja käyttämään eri vuorovaikutuksen orientaatioita tilanteen kulloinkin vaatimalla tavalla. Jotta asiakas voisi osallistua ja vaikuttaa tilanteen kulkuun, tulee ohjaajan seurata ja ohjata ohjaustilannetta niin, että tämä mahdollistuu. (Vänskä ym. 2011, 53.)

Asiantuntijakeskeisessä vuorovaikutuksessa ohjaaja on toiminnan keskiössä. Hän johdattelee keskustelua ja vuorovaikutusta sekä nostaa esille tärkeitä, käsittelyä vaativia asioita. Ohjaaja neuvoo ja antaa ohjeita oman asiantuntijuutensa ja kokemuksensa puitteissa ja ohjaustilanteessa esillä olevat asiat ovatkin ohjaajasta lähtöisin. Asiantuntijakeskeinen orientaatio nostaa ohjaajan keskeiseen rooliin ohjattavan kustannuksella, jolloin ohjattavan ääni ei keskustelussa pääse kuuluviin. Ohjaajakeskeistä orientaatiota voi kuitenkin käyttää myös tarkoituksen mukaisena keinona, jos ohjattava on ohjaustilanteessa aidosti kykenemätön kantamaan vastuuta tai tekemään valintoja. Silloin on selkeämpää, kun ohjaaja sanoo, mitä tehdään ja miten tehdään. (Vänskä ym. 2011, 52 – 53.)

Asiakaskeskeisessä vuorovaikutusorientaatioissa vuorovaikutussuhteen roolit ovat päinvastaiset suhteessa asiantuntijakeskeiseen orientaatioon. Ohjaustilanne rakentuu ohjattavan ehdoilla ja ohjattava nostaa keskusteluun niitä asioita ja teemoja, joita hän haluaa käsitellä ja joihin hän kokee tarvitsevänsä ohjausta ja tukea. Asiakas myös johdattelee vuorovaikutusta haluamallaan tavalla. Ohjaustilanteen keskiössä ovat asiakkaan omat näkemykset, kokemukset ja tarpeet. Tällöin ohjaajan tehtävänä on lähinnä kuunnella, myötäillä ja konsultoida sekä auttaa ja tukea asiakasta tilanteessa ja ratkaisujen löytämisessä. Asiakaskeskeinen vuorovaikutustilanne voi olla tarpeen joskus siirryttäessä kohti dialogista vuorovaikutusta tai kun asiakkaalla on erityisen suuri tarve tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Tilanne voi syntyä myös ”ei-toivotusti”, jos asiakas korostaa voimakkaasti omia oikeuksiaan ja riippumattomuuttaan ja kokee tilanteen niin, että ohjaaja on työntekijä, jonka tulee toteuttaa hänen toiveensa. Asiakaskeskeinen vuorovaikutusorientaatio voi rakentua myös ohjaajasta johtuvista syistä, esimerkiksi silloin, kun ohjaajalla on jostain syystä poikkeuksellinen tarve miellyttää ohjattavaa eikä ohjaaja kykene jostain syystä ottamaan puheeksi hankalia asioita, koska pelkää asiakkaan reaktiota. (Vänskä ym. 2011, 54 – 56.)

Dialoginen vuorovaikutusorientaatio on tilanne, jossa ohjaajan ja ohjattavan pyrkimyksenä on päästä tasapainoiseen ja vastavuoroiseen työskentelyyn. Ohjaajan ja

ohjattavan tavoitteena on rakentaa työskentelyn kannalta riittävä yhteinen ymmärrys. Asiakkaan osallistumisen kannalta dialoginen vuorovaikutustilanne on usein tavoiteltavin tilanne. Dialogisen ohjauksen kulmakivenä on molemminpuolinen kuuntelu, kunnioitus sekä toisen huomioon ottaminen. Ohjaustilanne etenee molempien osapuolien yhtisenä prosessina ja dialogisuuden edellytyksenä on, että molemmilla on tasapuolinen mahdollisuus osallistua tapahtumien kulkuun. Ohjausprosessi toteutetaan ohjaajan ja ohjattavan yhteistyönä ja usein puhutaankin niin sanotusta jaetusta asiantuntijuudesta, jolloin asiakas on oman elämänsä asiantuntija. (Vänskä ym. 2011, 58.)

Jotta dialoginen vuorovaikutusorientaatio toteutuisi, on tärkeää, että ohjaaja tiedostaa dialogisuuden tärkeyden sekä osaa käyttää ohjauksen työvälineenä kielellisiä välineitä. Kuitenkaan ohjaaja yksin ei voi päättää dialogisuuden rakentumisesta ohjaustilanteessa, vaan vuorovaikutus rakentuu kaikkien toimijoiden kesken. Osaava ohjaaja voi kuitenkin tehdä sellaisia vuorovaikutuksellisia aloitteita, jotka tukevat dialogin syntymistä. Dialoginen keskustelu edellyttää omasta monologista luopumista ja toisten kuuntelemista. Keskustelu etenee kysymysten ja toistamisen kautta, jolloin keskustelusta tulee yhteinen. Dialoginen työtapo mahdollistaa hyvän reflektion, sillä kuuntelun ja puhumisen vuorottelu ja asiakkaan asiantuntijuus tuovat ohjaukseen sellaisia näkökulmia ja merkityksiä, joita ei välttämättä muuten tulisi esiin. (Vänskä ym. 2011, 58 – 59.)

Vuorovaikutuksen yhteydessä puhutaan nykyään usein myös kohtaamisen tärkeydestä. Kohtaaminen, vuorovaikutuksessa oleminen ja kommunikoiminen toisten ihmisten kanssa on usein innostavaa ja tärkeä osa elämän sisältöä. Onnistunut, toisen ihmisen kohtaaminen voi parhaimmillaan olla terapeutista tai jopa parantavaa. Vuorovaikutuksessa kyse on usein sanattomasta viestinnästä, sillä sanat usein viittaavat sanattomiin, mutta todellisiin kokemuksiin. Siksi toista ihmistä kohdatessa tulisikin koettaa eläytyä niihin teemoihin, joihin sanoilla viitataan, takertumatta liikaa yksittäisiin sanoihin tai termeihin. (Dunderfelt 2016, luku I.)

Ihminen viettää suuren osan elämästään vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Jo varhaislapsuudessa samaistumme muiden mielipiteisiin, käyttäytymiseen ja otamme mallia, miten muut ihmiset toimivat. Myös persoonamme rakentuu opituista käyttäytymismalleista ja omaksumme isän ja äidin olemusta, halusimmepa sitä tai emme. Myös esimerkiksi ristiriitojen käsittely on taito, jonka perusteet opitaan lapsuuden kodista. Tai käytöstavat, arvoperusta, perheensisäiset roolit ja muut sosiaalisen käyttäytymisen mallit. Tällaiset mallit siirtyvät joko suoraan tai muuntuneessa muodossa seuraaville

sukupolville ja vaikuttavat siihen, miten olemme vuorovaikutuksessa ja kohtaamme toisia ihmisiä. (Dunderfelt 2016, luku I.)

Kun vastaanottava läsnäoleva kuunteleminen todella toteutuu, voidaan puhua todellisesta, arvostavasta kohtaamisesta. Kyse ei kuitenkaan ole mistään vaikeasta asiasta, vaan siitä, että kuuntelija hetkeksi hylkää omat ajatuksensa ja ikään kuin ottaa vastaan toisen ihmisen näkemykset ja pystyy kuulemaan ja näkemään hänen yksilöllisen, ainutkertaisen kokemuksensa. Kun on ensin kuunnellut, voi sen jälkeen kertoa omia näkemyksiään asiasta. (Dunderfelt 2016, luku II.)

2.2 Suunnitelmallinen työskentely, asiakaslähtöisyys ja asiakkaan osallisuus

Sosiaalityön palveluissa asiakkuus on aina prosessi, johon liittyy alku ja loppu. Kaiken keskiössä on asiakassuunnitelma tai muu, vastaava suunnitelma palveluntarjoajasta riippuen. Prosessi alkaa aina yhteydenotosta sosiaalipalveluihin. Yhteydenoton voi tehdä asiakas itse, joku hänen läheisensä, tai joku muu taho, joka on huolissaan asiakkaan itsenäisestä pärjäämisestä. Lapsen ollessa kyseessä tehdään usein lastensuojeluilmoitus. Yhteydenotto käynnistää asiakkaan palveluntarpeen arvioinnin, jossa asiakkaan kanssa kartoitetaan hänen elämässään olevat haasteet, kuormittavat tekijät, vahvuudet, sekä mahdolliset palvelujen tarpeet. Jos palveluille on tarvetta, aloitetaan asiakkuus ja tehdään asiakassuunnitelma. (Muukkonen 2008, 42 – 44).

Seuraavassa prosessin vaiheessa, suunnitelmallisen työskentelyn vaiheessa, toteutetaan asiakassuunnitelmaa, eli työskennellään niiden asioiden parissa, joihin asiakas tarvitsee tukea. Tavoitteena on, että asiakas voisi jatkossa elää mahdollisimman itsenäistä elämää omiin voimavaroihinsa tukeutuen. Myös muutostyötä arvioidaan jatkuvasti ja asiakassuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Tämä vaihe voi kestää vuosiakin, niin pitkään kuin on tarpeen. Suunnitelmalliseen työskentelyyn liittyvät usein erilaiset tukipalvelut, esimerkiksi kotipalvelu, perhetyö, tai psykiatrian palvelut. (Muukkonen 2008, 44 – 45).

Ilman suunnitelmallista työskentelyä on mahdotonta asettaa tavoitteita ja pyrkiä niitä kohti. Suunnitelmaan asetettavat tavoitteet ovat konkreettisia, ja niitä kohti pyrkiessä muutosta pystytään seuraamaan ja arvioimaan. Tavoitteiden tulee myös olla realistisia ja saavutettavissa olevia. Suunnitelmallisen työskentelyn voi päättää, kun asiakkuudelle ei selkeästi enää ole tarvetta, kun asiakkaan kanssa yhdessä voidaan todeta, että

tavoitteisiin on päästy, ongelmat, joiden takia asiakkuus aloitettiin, on ratkottu ja jatkossa asiakkaan voimavarat riittävät kannattelemaan arkea. (Muukkonen 2008, 46 – 47).

Asiakaslähtöisyyden käsitettä käytetään sosiaalihuollossa, vaikka käsite onkin alun perin lähtöisin liikemaailmasta. Siltikin se sopii hyvin sosiaali- ja terveystalouteen, kun sillä kuvataan palvelua käyttävän asiakkaan tarpeiden huomiointia ja arviointia. Asiakkaan näkeminen koko toiminnan keskiössä on asenteellinen muutos, joka vaaditaan, jotta voidaan puhua asiakaslähtöisestä työskentelystä. Laadukkaassa työskentelyssä palvelua käyttävä asiakas nähdään mukautuvan ja pakon edessä sitoutuvan sijaan itse valitsevana, aktiivisena kuluttajana. (Kujala 2003, 29 – 30).

Osallisuus käsitteenä on laaja ja sitä voidaan tarkastella monesta eri näkökulmasta. Osallisuuden käsitteellä tarkoitetaan kuulluksi tulemistä sekä mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa. Osallisuus koostuu voimaantumisen, elämäntilanteiden ja identiteettien kautta. Olennaisista on vaikuttaminen omaa elämää koskevien asioiden kulkuun sekä vastuun ottaminen. Osallisuus on myös yksilöllinen kokemus tai tunne siitä, että ihminen kuuluu yhteiskuntaan sekä yhteisöön. (Pajula 2014, 11)

Osallisuus esitetään usein syrjäytymisen, osattomuuden ja ulkopuolisuuden vastakohtana ja osattomuuden ajatellaan olevan sama asia kuin osallistumattomuus. Monesti puhutaan myös ei-osallisuudesta, joka määritellään muun muassa työttömien ja syrjäytyneiden ihmisten ulkopuolisuudeksi ja kokemukseksi osallisuudesta vaille jäämiseksi. Eriyisesti osallisuus ja mukaan kuuluminen –sanojen käyttäminen synonyymeina on ongelmallinen sen perusteella, että syrjäytymistä pidetään osallisuuden vastakohtana. Nykyisin syrjäytymistutkimus on muuttunut osallisuustutkimukseksi. (Mattila-Aalto 2009, 21-22.)

2.3 Sosionomin kompetenssiosaaminen

Asiakkaan ohjauksessa ja sosiaalisessa tukemisessa korostuu sosionomin (AMK) kompetenssiosaaminen laajalti. Ohjaajan tulee kyetä jatkuvaan eettiseen reflektioon omasta toiminnastaan. Ohjaustyössä tulee myös osata arvioida ja jäsentää omaa ihmiskäsitystään ja arvomaailmaa. Asiakastyön osaaminen on avainroolissa ohjaustyössä, sillä työ vaatii laajaa ammatillista vuorovaikutusosaamista, sekä yksilön kasvun ja kehityksen tukemisen hallintaa. Asiakasta tulee tukea tavoitteellisesti, asiakkaan omia voimavaroja vahvistaen ja tukea asiakkaan osallisuutta. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016.)

Sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen on myös tärkeä osa ohjausta ja sosiaalista tukemista. Ohjaus ja sosiaalinen tukeminen on usein prosessi, jossa ohjaajan tulee hallita asiakkaalle saatavilla olevat palvelut sekä sosiaalialan normistoa ja säädöksiä. Ohjaajan tulee myös osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakkaan palveluprosessi, sekä huolehtia asiakkaan edun toteutumisesta. Kriittistä ja osallistavaa yhteiskuntaosaamista puolestaan tarvitaan, jotta ohjaaja kykenisi kriittiseen ammatilliseen reflektioon omasta toiminnastaan. Ohjaajan tulee myös kyetä puolustamaan haavoittuvassa asemassa olevia ja tuomaan tietoa heidän elämäntilanteistaan poliittiseen päätöksentekoon ja muille vastuullisille toimijoille. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016.)

Ohjaaja, joka hallitsee tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen, kykenee ratkaisemaan erilaisia ongelmia innovatiivisesti, sekä työskentelemään moniammatillisissa ryhmissä asiakkaan parhaaksi. Hän osaa luoda uudenlaisia käytäntöjä asiakkaan hyvinvoinnin parantamiseksi sekä tuottaa ja arvioida tietoa, jolla hyvinvointia saadaan lisättyä. Työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaamista ohjaaja tarvitsee, jotta hän osaa työskennellä yhteistyökykyisesti erilaisissa monialaisissa tiimeissä ja verkostoissa. Oman toiminnan johtaminen sekä jatkuva työn laadun, tulosten ja vaikutusten arviointi on osa laadukasta ohjaustyötä ja sosiaalista tukemista. (Sosiaalialan AMK-verkosto 2016.)

2.4 Aikaisemmat tutkimukset

Raisa Kemppainen on Pro Gradu -tutkielmassaan ”Elämänhallinta tuetun asumisen jälkeen nuorten aikuisten kokemana” tutkinut kokemuksia tuetusta asumisesta. Hän tarkastelee nuorten elämänhallintaa nuorten omasta näkökulmasta, millaista elämänhallinta on tuetun asumisen jälkeen ja miten nuoret kokevat tuetun asumisen muuttaneet heidän elämäänsä. Tutkimuksen nuoret tulevat tuettuun asumiseen hyvin erilaisista elämäntilanteista ja he nostavat haastatteluissa merkityksellisiksi asioiksi asunnon, toimeentulon, päihteettömyyden, ihmissuhteet sekä vastuun omasta toiminnasta. Tutkimus antaa viitteitä siitä, että nuoret pitävät tuettua asumista merkittävänä oman elämänhallinnan kannalta. (Kemppainen 2009, 1, 56 – 57.)

Suvi Raitakari on väitöskirjassaan tutkinut sitä, miten nuori kohdataan tukiasumisyksikössä ja millainen ”minuus” nuorelle luodaan kirjallisesti asiakirjoissa ja kirjauksissa, sekä vaikuttaako ammattilaisten tulkinta nuoren tilanteesta siihen, millaista tukea nuori asiakkaana saa. Raitakarin tutkimuksen mukaan yhteiskunnalla on odotuksena niin

sanottu tavanomainen elämänpolku, jolloin sosiaaliset ongelmat ja erilaiset rajoitteet nähdään ongelmana, joka poikkeaa tältä polulta. Tukiasumisen tarkoituksena onkin luoda yksikölle tarvittavia resursseja, jotta hänellä olisi valmiudet mahdollisimman itsenäiseen elämään. (Raitakari 2006, 36 – 37, 64.)

Susanna R. Curry ja Laura S. Abrams ovat tutkimuksessaan ” Housing and Social Support for Youth Aging Out of Foster Care: State of the Research Literature and Directions for Future Inquiry” tutkineet sellaisten yhdysvaltalaisien nuorten kokemuksia, jotka ovat aiemmin olleet sijoitettuina kodin ulkopuolelle, mutta ovat jo asuneet vuosia omillaan. Yhdysvalloissa ei tunneta vastaavanlaista jälkihuoltoa kuin Suomessa, vaan nuoren täysi-ikäistyttyä nuori jää usein yksin, koska ”järjestelmä” ikään kuin hylkää hänet. Tutkimuksen mukaan sijaishuollosta poistuneille nuorille ei juurikaan ole tarjolla sosiaalista tukea eikä tuettua asumista, joten etenkin asunnottomuutta esiintyi tutkimusryhmässä paljon. Tutkijat tunnistavatkin tutkimustuloksista tarpeen rakenteelliselle muutokselle, jotta itsenäistymisvaiheeseen saataisiin sekä sosiaalista tukea että asumispalveluita, koska nuorilla aikuisilla ei usein ole minkäänlaisia läheisverkostoja. (Curry & Abrams 2014, 3, 47 – 48.)

3 TUETTU ASUMINEN NUOREN ITSENÄISTYMISEN TUKENA

3.1 Tuettu asuminen

Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumista, jota tuetaan sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. Kunnalla on vastuu järjestää asumista tukevia palveluita ja niiden järjestämisestä kunnassa vastaavat sosiaalipalvelut. Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 määrää, että julkisen sektorin on järjestettävä sosiaalipalveluja, jotka tyydyttävät asumiseen liittyviä tuen tarpeita. Asumispalveluita tulee järjestää sellaisille henkilöille, jotka jostakin erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessaan tai asumisensa järjestämisessä. Sosiaalihuoltolain mukaan asumispalveluiden asiakkaalla on oikeus tarpeidensa mukaisiin kuntoutuksen- ja terveydenhuollon palveluihin. Lain mukaan tulee myös kunnioittaa asiakkaan yksityisyyttä sekä tukea hänen oikeuttaan osallistua omien asioiden hoitamiseen. (Pitkänen ym. 2015, 8.)

Tuettu asumisen erillisessä asunnossa on monesti kustannuksiltaan edullisempaa, kuin ryhmäkodeissa tai palveluasunnoissa asuminen, sillä tavallisiin asuntoihin voidaan järjestää erilaisia palveluita ja raskastakin tukea pienemmillä kustannuksilla. Säästöt syntyvät siitä, kun asiakkaalle räätälöidään vain tarvittava tuki, eikä kustannuksia synny asiakkaan tarpeisiin nähden liian voimakkaasti tuetusta asumisesta. Lisäksi asuminen niin sanotusti tavallisissa asunnoissa, tavallisissa asumisympäristöissä, vähentää leimautumista ja parantaa asiakkaiden itsemääräämisoikeutta sekä lisää yksityisyyttä. (Pitkänen ym. 2015, 8.)

Tukiasuminen on omatoimisuutta ja omaa suoriutumista tukeva asumisen muoto. Tukiasumista tuottavat sekä kunnat, että yksityiset palveluntuottajat sellaisille asiakkaille, jotka tarvitsevat tilapäistä tai pitkäaikaista tukea asumiseensa, mutta joilla on tavoitteena itsenäinen asuminen joskus tulevaisuudessa. Tukiasunnoissa asiakkaalla on ammatillinen tukihenkilö tai työntekijä, joka tapaa asiakasta säännöllisesti koko asumisen ja asiakkuuden ajan. (Pitkänen ym. 2004, 12.)

3.2 YMCA Turku

YMCA on kansainvälinen nuorisoliike, joka perustettiin Englannissa vuonna 1844. Nykyisin YMCA on maailman suurin nuorisoliike, joka ei ole poliittinen. YMCA toimii 135:ssä maassa ja sen toimintaan osallistuu noin 58 miljoonaa ihmistä. Suomessa YMCA:n kattojärjestöinä on kaksi kansallista liittoa, Suomen YMCA:n Liitto sekä NMKY:n Urheiluliitto ry, joiden alapuolella on 71 paikallisyhdistystä. YMCA:n keskeisiä toimintamuotoja ovat nuorisotyö eri muodoissaan, partio, hengellinen, henkinen ja sosiaalinen toiminta, kansainvälisyyskasvatus, kehitysyhteistyö sekä urheilu- ja liikuntakasvatus. (YMCA 2019.)

YMCA:n tavoitteena on toiminnan helppo saavutettavuus, monipuolisuus ja ihmisen yksilöllisyyden kunnioitus. Toiminnan keskeisenä ajatuksena on yhteisöön kuulumisen tunne. Kristilliset arvot näkyvät toiminnassa esimerkiksi suvaitsevaisuutena ja työskentelynä yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi. YMCA Turku tarjoaa toimintaa kaiken ikäisille miehille ja naisille, esimerkiksi liikuntaa, musiikkia, partiota, erilaisia tapahtumia ja kursseja sekä leiritoimintaa. YMCA Turun toimintaan osallistuu vuosittain noin 2500 ihmistä. (YMCA 2019.)

YMCA Turun toiminta jakaantuu neljään toimintamuotoon, nuorisotoimintaan, musiikkiin, liikuntaan sekä sosiaalipalveluihin. Nuorisotyö pitää sisällään, lapsiin ja perheisiin liittyvät toiminnat, partion, rippikoulut, sekä erilaiset harrastusryhmät. YMCA Turussa toimii musiikkiopisto, kolme kuoroa sekä vaskipuhallinyhtye. Liikuntajaosta pitää sisällään koripallon, kuntokämpän, suunnistuksen ja sukellustoiminnan. Turun NMKY:n sosiaalipalvelut tarjoavat Tasku-tukiasumista sekä perhetukiasumista itsenäistyville nuorille sekä nuorille perheille sekä maahanmuuttajapalveluita. Sosiaalipalveluiden alle kuuluu myös nuorten kohtaamispaikka TOIVO Turun keskustassa. (YMCA 2019.)

3.3 Turun NMKY:n Tasku tukiasuminen

Turun NMKY:n Tasku on yksityinen sosiaalipalveluita tuottava toimija, joka on perustettu vuonna 1990. Tasku toimii lastensuojelun avo- ja jälkihuollon, sekä aikuissosiaalityön sektoreilla. Palvelun tuotetaan ostopalveluna ja suurimpina asiakkaina ovat varsinais-suomalaiset kunnat. Tasku muodostaa tuetun asumisen yhteisön, jossa tarkoituksena

on tarjota nuorelle eväät itsenäistymiseen ja oman elämänhallinnan harjoitteluun. (NMKY 2019.)

Taskun asunnot sijaitsevat Turussa, Raisiossa, Salossa ja Raumalla, kaupunkien keskusta-alueilla tavallisissa kerrostaloissa, jolloin toiminnassa korostuvat normaalille vuokra-asumiselle ominaiset puitteet. Peruskäsitteitä toiminnassa ovat koti, arki, ja arjen suuntaamien. Tasku-tukiasunnoilla toiminta on käytännönläheistä ja perustuu luotettavan ja kestävän suhteen muodostumiselle tukiperheen ja nuoren välille. Turun NMKY: sosiaalipalveluilla on viisi yksikköä, kaksi Turussa, yksi Raisiossa, yksi Salossa ja yksi Raumalla. Turun ja Raision yksiköt ovat suurempia yksiköitä, joissa kaikissa on 16 asiakasta, Salossa taas on kahdeksan asiakaspaikkaa ja Raumalla neljä. (NMKY 2019.)

Taskussa asumisen tavoitteet mietitään aina yhdessä nuoren ja hänen verkostonsa kanssa. Yleisellä tasolla kuitenkin tavoitteena on nuoren itsenäistyminen, parempi arjesta selviytyminen ja oman elämän hallinta. Elämänhallinnan ja itsenäisen asumisen harjoittelun pääsuuntia ja painopisteitä ovat kasvun tukeminen nuoresta aikuiseksi, sekä arjen perustaitojen, kuten arjen, asumisen ja rutiinien harjoittelu. Tärkeänä painopisteenä on myös arjen suuntaaminen, eli oman paikan löytäminen työelämässä, koulutuksessa, harrastuksissa ja tulevaisuudessa. Sosiaalisissa suhteissa ja vuorovaikutuksessa itsenäistyminen pitää sisällään suhteen selkiyttämisen itseensä, lähimmäisiinsä sekä yhteiskuntaan. (NMKY 2019.)

Turun NMKY:n sosiaalipalveluiden toiminnanjohtajan Tommi Kantosen 15.3. haastattelussa kertoman mukaan Tasku-asuminen pohjautuu aina voimassaolevaan, sosiaaliviranomaisen laatimaan asiakassuunnitelmaan ja siinä asetettuihin tavoitteisiin. Sosiaalihuoltolain neljännen luvun 39§ mukaan asiakassuunnitelma on laadittava, jollei sen laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta ja siitä on ilmentävä muun muassa arvio tuen tarpeesta, tarvittavista palveluista, työntekijän arvio asiakkaan terveyden tai kehityksen kannalta välttämättömistä sosiaalipalveluista, sekä niiden alkamisajankohdasta ja kestosta. Lisäksi asiakassuunnitelmasta tulee löytyä asiakkaan ja työntekijän yhdessä asettamat tavoitteet ja tiedot siitä, miten niiden toteutumista seurataan, tiedot niistä yhteistyötaidoista, jotka osallistuvat asiakkaiden tarpeisiin vastaamiseen sekä vastuunjako toimijoiden kesken. Asiakassuunnitelmaa on päivitettävä aina tarvittaessa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 39§.)

Jokaisella asiakkaalla on oma, nimetty tukiperhe, joka asuu samassa kerrostalossa nuoren kanssa. Tukiperhe on aina sosiaali- ja terveystieteiden ammattilainen. Lisäksi nuoren

tukena on jokaisessa yksikössä talojohtaja, joka on käytettävissä päiväaikaan. Nuoren asiakassuunnitelmaa sekä tavoitteita arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti verkostopalavereissa nuoren asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. (NMKY 2019.)

Asiakkaat, eli nuoret tulevat Taskuun joko lastensuojelun avohuollon, jälkihuollon tai aikuissosiaalityön asiakkaina. Nuori voi tulla Taskuun esimerkiksi välivaiheena lastensuojelulaitoksen ja täysin itsenäisen elämän välissä harjoittelemaan oman arjen hallintaa, lastensuojelun avohuollon tukitoimena joko omaan tai perheen elämään liittyvien haasteiden takia, jälkihuollon asiakkaana, jolloin Tasku toteuttaa jälkihuoltoa, tai aikuissosiaalityön asiakkaana saamaan apua esimerkiksi arjen hallintaan tai suuntaamiseen. Taskuun voi tulla myös nuori, jolla arjenhallinnan ongelmat johtuvat erilaisista neuropsykiatrista haasteista tai autismin kirjon piirteistä.

Sosiaalihuoltolain mukaan tuettua asumista tulee järjestää henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21§.)

Lastensuojelulaki määrää, että sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on aloitettava avohuollon tukitoimet viipymättä, kun lastensuojelun tarve on näytetty toteen. Avohuollon tukitoimien tarkoitus on edistää ja tukea lapsen kehitystä, sekä tukea vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä kasvatustehtävässä sekä lisätä heidän kasvatuskyykyään ja -mahdollisuuksia. (Lastensuojelulaki 1302/2014 34§.)

Lastensuojelulain mukaan jälkihuollon järjestäminen on kuntien vastuulla ja sen on oltava lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuvaa asiakassuunnitelma huomioon ottaen. Kun jälkihuollon piirissä olevan nuoren kuntoutumisen esteenä ovat riittämätön toimeentulo, puutteelliset asumisolot tai asunnon puuttuminen, on kunnan viipymättä järjestettävä riittävä taloudellinen tuki sekä korjattava asumisoloihin liittyvät puutteet tai järjestettävä tarpeen mukainen asunto. (Lastensuojelulaki 1302/2014 7§.)

Turun NMKY:n Taskun perustehtävänä on itsenäistymisen tukeminen, joka pitää sisälleen voimaantumisen tukemisen, arjen hallinnan harjoittelun, aikuisen mallin mahdollistamisen, psykososiaalisen tuen sekä verkostoyhteistyön. Taskun arvoja ja periaatteita ovat inhimillisyys, turvallisuus, yksilöllisen kasvun mahdollistaminen, avoimuus,

ammattillisuus sekä oikeudenmukaisuus. Nämä arvot ja periaatteet ohjaavat kaikkea Taskun toimintaa. (NMKY 2019.)

3.4 Turun NMKY:n Tasku-tukiasumisen Salon yksikön toimintaympäristön kuvaus

15.3.3019 Turun NMKY:n Tasku-tukiasuntojen Salon yksikön talojohtaja Jonna Kataja kertoi, että Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Taskun Salon tukiasunnot sijaitsevat aivan Salon keskustan tuntumassa, Pahkavuoren kaupunginosassa. Talo on tavallinen kaupungin omistama vuokratalo. Salon tukiasunnoissa on paikka kahdeksalle nuorelle. Tukiasunnoissa asuu ja työskentelee neljä tukiperhettä. Lisäksi tukiperheiden esimiehenä työskentelee talojohtaja, joka tekee myös asiakastyötä työaikansa puitteissa. Nuorilla on talossa omat asuntonsa, 1-2 huonetta + keittokomero ja tukiperheet asuvat samassa talossa. Lisäksi talossa asuu ulkopuolisia kaupungin vuokralaisia.

Katajan mukaan nuoret eivät maksa asunnoistaan vuokraa, vaan palvelun ostava taho, useimmiten kunta, maksaa palvelusta vuorokausihintaa, joka sisältää asunnon, nuoren perustoimeentulon sekä nuoren kanssa tehtävän työn. Tukiperhe maksaa nuorelle toimeentulotuen perusosaa vastaavan summan kuukausittain, aina nuoren rahankäytön hallinnan mukaan erilaisen ennalta määritellyn tason mukaan, esimerkiksi viikoittain tai kuukausittain. Salon Taskun suurin yksittäinen asiakaskunta on luonnollisesti Salon kaupunki. (Kataja 2019.)

Valtaosa Salon Taskun asiakkaista tulee asiakkaaksi joko lastensuojelun avohuollon tukitoimena tai aikuissosiaalityön palveluista. Myös jälkihuollon asiakkaita on ajoittain. Nuorten asumisen pituus vaihtelee paljon, yleensä nuoret asuvat Taskussa puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Nuoren sopimus Taskussa voi olla määräaikainen, jota jatketaan tarvittaessa, tai sitten toistaiseksi voimassa oleva. Tukiasumisen tarvetta ja asumiselle määriteltyjä tavoitteita kohden etenemistä seurataan säännöllisesti sekä Taskun työntekijöiden että maksavan tahon toimesta ja tilannetta arvioidaan säännöllisissä verkostopalaverissa, Kataja toteaa.

Katajan mukaan nuoren asiakkuuteen Taskussa on erilaisia syitä. Syitä ovat esimerkiksi ongelmat arjenhallinnassa tai koulunkäynnissä tai vuorovaikutuksen haasteet nuoren omassa perheessä. Joku voi tarvita vielä itsenäistymisen harjoittelua pitkän laitosasumisen jälkeen ennen omilleen muuttoa, toinen taas voi kaivata rohkaisua omien asioiden hoidossa tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Nuorilla voi olla myös päihdeongelmia,

vaikka Taskua ei suositellakaan nuorille, joilla on voimakas, akuutti päihdeongelma. Lisäksi nuorilla voi olla erilaisia neuropsykiatrisia haasteita tai autismikirjon piirteitä.

3.5 Sosiaalinen tuki ja ohjaus Turun NMKY:n Taskun Salon yksikössä

Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasumisen perustehtävänä on nuoren itsenäistymisen tukeminen, sisältäen voimaantumisen tukemisen, arjen hallinnan harjoittelun, aikuisen mallin mahdollistamisen, psykososiaalisen tuen ja verkostoyhteistyön (NMKY 2019). Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasumisen toiminnanjohtaja Tommi Kantonen kertoo 15.3.2019 tehdyssä haastattelussa, että perusideana on, että tukiperhe tukee asiakkaana olevaa nuorta siten, kuin kukin tukisi omaa, itsenäistyvää, omassa asunnossa asuvaa lastaan.

Kantosen mukaan tukiperhe tapaa nuorta säännöllisesti, vähintään kolmesti viikossa, mutta tapaamisten määrä ja sisältö määräytyvät nuoren tarpeiden ja yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaan. Lisäksi tukiperhe osallistuu nuoren verkostopalaveriihin, sekä Taskussa, että tarpeen mukaan yhteistyökumppaneiden luona, esimerkiksi koulussa tai nuorisopsykiatrisen poliklinikalla. Kantonen huomauttaa, että jokainen tukiperhe tekee työtä hieman eriävästi ja omalla tyylillään. Tukiperhe auttaa nuorta kaikilla elämän eri osa-alueilla, joilla nuori tarvitsee tukea. Nämä osa-alueet voivat olla lähes mitä vaan, esimerkiksi arjen hallintaa, nuoren terveydenhoidosta huolehtimista, tukemista koulunkäynnissä tai vuorovaikutuksessa perheen kanssa.

Tukiperheenä toimimisesta tehdään aina kirjallinen toimeksiantosopimus, jossa määritellään tukiperheen oikeudet ja velvollisuudet. Sopimuksessa työlle ei ole annettu tarkkoja raameja, vaan tukiperhe sitoutuu antamaan nuorelle hänen tarvitsemaansa ohjausta ja tukea asiakassuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden pohjalta. Tässä tukena toimii talojohtaja. Tukiperheen tulee asua Taskun asunnossa, samassa talossa nuorten kanssa. Tukiperheen palkkion määrittää yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimus. Sopimuksessa on kolmen kuukauden irtisanomisaika sekä tukiperheen, että toimeksiantajan puolelta. Toimeksiantajalla on oikeus irtisanoa tukiperheen työsopimus jos tukiperheen elämäntilanne muuttuu sellaiseksi, ettei resursseja tukiperheenä toimimiseen ole. Näistä kuitenkin keskustellaan aina yhdessä ja koetetaan löytää ratkaisuja asiaan, sopimuksen irtisanominen on aina viimesijainen keino. Sopimuksessa on myös määritellyt syyt, joilla toimeksiantosopimus voidaan päättää välittömästi, esimerkiksi, jos tukiperhe aiheuttaa nuorelle vahinkoa tuottamuksellisesti.

Kantonen kertoo, että työssä on kaksi hyvin erilaista osa-aluetta, sekä konkreettisempi, käytännön asioiden hoitamiseen liittyvä työ, sekä nuoren psykososiaaliseen hyvinvointiin liittyvä työ, joka ei aina välttämättä ole niin konkreettista tai millään tavalla mitattavaa. Käytännön asioiden hoitaminen voi olla esimerkiksi nuoren kanssa yhdessä kaupassa käyntiä, raha-asioiden tai velkojen selvittelyä, lääkäriaikojen varaamista, palveluohjausta yleisestikin tai kouluun liittyvien opiskelusuunnitelmien tekemistä. Yksi iso prosessi on nuoren muuttaminen pois Taskusta, jota aletaan työstämään hyvissä ajoin. Tukiperhe ohjaa ja auttaa nuorta esimerkiksi asunnon ja tarvittavien taloudellisten tukien hankkimisessa sekä varmistaa mahdollisten hoitokontaktien jatkumisen.

Psykososiaalinen tuki puolestaan pitää sisällään nuoren asioiden hoitoon liittyvien keskustelujen ja ohjauksen lisäksi kaiken sen ohjauksen ja keskustelun, joille nuori ilmaisee tarvetta. Nuorilla on usein suuri tarve keskustella elämässään vaikuttavista teemoista aikuisen kanssa, sillä useilla nuorilla on kokemus, etteivät he ole tulleet kuulluiksi. Lisäksi nuoren kokemukset elämässä vaikuttavat usein myös arkeen liittyviin käytännön asioihin, joka puolestaan nivoo työn molemmat osa-alueet tiiviisti yhteen, Kantonen huomauttaa.

Kantosen mukaan tukiperheen työn tarkoitus on olla joustavaa ja nuoren tarpeisiin vastaavaa. Tukiperheen, kuten nuorensa ei tarvitse olla tavoitettavissa ympäri vuorokauden, vaan Tasku-asumisen edellytyksenä on, että nuorella on jo jonkinlaiset itsenäisen asumisen taidot ja että hän osaa ratkaista tavallisia ongelmatilanteita itse, jos ei saa tukiperhettä heti kiinni. Tukiperhetyö on sivutoimista ja lähes kaikki tukiperheet käyvätkin päivätyössä muualla. Tukiperheen tarjoama sosiaalinen tuki ei myöskään ole aina niin virallista ja aikaan tai paikkaan sidottua, vaan nuoren kanssa harrastetaan, käydään syö-mässä ja tehdään muita vapaa-ajan aktiviteetteja yhdessä, jolloin keskustelu on usein luontevampaa. Toki on tilanteita, joissa täytyy ihan pysähtyä, istua alas ja pohtia asiaa syvällisemmin. Koska kaikki tukiperheet ovat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisia, on heillä valmiudet kohdata vaikeitakin asioita, joita nuorten elämässä tulee vastaan, tai joita heidän menneisyydessään on ollut.

Talojohtaja Jonna Kataja haluaa haastattelussa nostaa esiin kohtaamisen tärkeyden osana tukiperhetyötä. Kun nuori kohdataan omana itsenään, arkipäiväisissä tilanteissa, ja kohtaamisia tulee samassa talossa asuessa päivittäin, ovat nämä lyhyet, ohimenevät-kin hetket merkityksellisempiä, kuin voisi olettaa. Tukiperhe mallintaa nuorelle niin sanotusti normaalia perhe-elämää iloineen ja suruineen. Tämä on se, mikä talojohtajan mukaan tekee Taskusta ainutlaatuisen, uniikin palvelun. Vaikka tukiperheet ovatkin

työntekijöitä, tekee nuorten kanssa lähekkäin asuminen sen, että työtä tehdään omalla persoonalla ja nuori ja työntekijä todella kohtaavat toisensa samalla viivalla. Tämä puolestaan luo edellytykset avoimelle, tasa-arvoiselle dialogille, jonka pohjalta on hyvä lähteä ratkomaan yhdessä vaikeitakin asioita.

Tukiperhe tekee työtään nuoren kanssa aina voimassaolevan asiakassuunnitelman mukaan. Suunnitelmassa nuorelle on asetettu tavoitteita, joita kohdin pyritään. Tavoitteita ja asiakassuunnitelmaa päivitetään säännöllisesti. Koska Taskussa työskennellään ihmisten kanssa, vaatii tukiperheen ja nuoren välisen luottamussuhteen syntyminen aikaa. Ideaalitalanne on tietenkin sellainen, että nuori uskaltaa kertoa tukiperheelle ongelmistaan ennen niiden kärjistymistä, mutta luonnollisestikin välillä tulee hyvinkin yllättäviä asioita, joita tukiperhe ei ole nuoren arjessa havainnut. Tukiperheen ei kuitenkaan ole tarkoitus syyttää tai läksyttää, vaan ongelmia lähdetään ratkomaan yhdessä. Työ on siis hyvinkin vastavuoroista ja asuminen Taskussa vaatiikin myös nuorelta itseltään sitoutumista intensiiviseen työskentelyyn.

Kataja kertoo, että hän talojohtajan ominaisuudessa tapaa nuorta sekä yhdessä tukiperheen kanssa että erikseen. Käytännön syistä esimerkiksi päiväsaikaan tukiperheen ollessa päivätyössä, lähtee talojohtaja tarvittaessa mukaan esimerkiksi nuoren lääkärikäynnille tai muuhun yhteistyöpalaveriin. Talojohtaja osallistuu myös nuoren Tasku-asumiseen liittyviin verkostopalaverihin yhdessä tukiperheen kanssa, joten siksikin on tärkeää, että talojohtaja on perillä nuoren elämästä, muutenkin kuin tukiperheen kertomana.

Katajan mukaan hän kutsuukin usein nuoren tapaamiseen toimistolle, joko vain päivittämään kuulumisia, tai sitten hoitamaan jotakin ajankohtaista asiaa. Talojohtaja kirjoittaa nuoresta myös kuukausittaista raporttia yhteistyössä nuoren itsensä sekä tukiperheen kanssa, joten hän tapaa nuorta myös, jotta osaisi kirjata nuoren kuulumiset ja edistymiset. Talojohtaja on myös tukiperheiden esimiehenä tukiperheiden tukena, sillä työ voi olla henkisesti hyvinkin kuormittavaa.

Talojohtaja myös pääsääntöisesti pitää yhteyttä nuoren sosiaalityöntekijään, keventäen näin hieman tukiperheiden työtä. Hän sopii verkostopalaverit sosiaalityöntekijän ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Talojohtajan rooli onkin olla yksi aikuinen juttukaveri lisää nuoren elämässä. Joskus nuoren on helpompi kertoa mieltään painavista asioista talojohtajalle kuin tukiperheelle, koska nuoren suhde tukiperheen kanssa on usein intensiivisempi. Sitten talojohtaja voi yhdessä nuoren kanssa miettiä, miten asiassa edetään

yhdessä. Luonnollisesti talojohtajaa myös kiinnostaa, miten nuorella menee oman tukiperheensä kanssa ja sen kaltaisista asioista on usein helpompi puhua ilman tukiperheen läsnäoloa, sillä nuori ei useinkaan halua loukata tukiperhettään, Kataja muistuttaa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten nuoret itse kokevat Taskusta saamansa sosiaalisen tuen. Tutkimustulosten perusteella voidaan kehittää Tasku-tukiasumisen tarjoamaa sosiaalista tukea, sekä tukiperheiden ja talojohtajan työtä sekä palvelun laatua.

Opinnäytetyön aihe päätettiin yhteistyössä Turun NMKY:n sosiaalipalveluiden toiminnan johtajan kanssa syyskuussa 2018. Aihetta, varsinaista tutkimuskysymystä ja tutkimusmenetelmää pohdittiin ja suunniteltiin koko syksy ja lopulliset päätökset tehtiin vasta tammikuussa 2019. Aiheen rajaaminen oli haastavaa ja lopulta tutkimuskysymykset päädyttiin rajaamaan koko asumispalvelun sijaan nuorten saamaan ohjaukseen ja sosiaaliseen tukeen

Tutkimuksen varsinainen tutkimuskysymys:

1. Miten Taskussa asuvat nuoret Taskun tukiperheiltä ja talojohtajalta saamansa sosiaalisen tuen

Täydentävät tutkimuskysymykset:

Saako nuori omasta mielestään tarpeeksi tukea tukiperheeltään

Miten nuori kokee talojohtajalta saamansa sosiaalisen tuen

Millainen on nuoren ja tukiperheen välinen luottamussuhde nuoren näkökulmasta

4.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineisto

Tämä opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimushaastattelut tehtiin puolistrukturoituna teemahaastatteluina Turun NMKY:n Tasku-tukiasuntojen Salon yksikössä asuville nuorille. Haastatteluun pyydettiin osallistumaan viittä tukiasunnoissa asuvaa nuorta.

Laadullinen tutkimusmenetelmä tarkastelee tutkittavaa asiaa merkitysten kautta. Laadullisessa tutkimuksessa merkitykset ilmenevät ihmisten välisinä ja sosiaalisina suhteina ja niiden välisinä merkityskokonaisuuksina. Merkityskokonaisuudet sen sijaan ilmenevät ihmislähtöisinä ja ihmisiin päättyvinä tapahtumaketjuina, esimerkiksi erilaisena toimintana, ajatuksina, päämäärinä tai yhteiskunnan rakenteina. Ihmisen omat kokemukset ja niiden kuvaus ovat laadullisen tutkimuksen tavoitteita. (Vilkkä 2005, 97.)

Laadullisessa tutkimuksessa korostuvat kolme näkökulmaa, konteksti, intentio ja prosessi. Konteksti otetaan huomioon siten, että tutkija ottaa selvää ja kuvaa tutkimustekstissään, millaisiin yleisiin yhteyksiin tutkittava asia liittyy. Yhteydet voivat olla esimerkiksi sosiaalisia, kulttuurillisia, historiallisia tai ammatillisia. Intentiolla tarkoitetaan tutkijan tekemää havainnointia tutkimustilanteesta, esimerkiksi millaisia motiiveja ja tarkoituksia tutkittavan tekemiseen liittyy. Laadullisen tutkimusmenetelmän prosessilla tarkoitetaan tutkimuksen aikataulun ja tutkimusaineiston suhdetta tutkijan ymmärrykseen tutkittavasta aiheesta. Se, miten syvälle tutkittavaan ilmiöön tai asiaan päästään, on kiinni tutkimuksen laajuudesta ja aikataulusta. (Vilkkä 2005, 99.)

Laadullisessa haastattelututkimuksessa yleisimmin käytetty haastattelun muoto on teemahaastattelu, josta käytetään myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Teemahaastattelussa tutkimusongelmasta kerätään keskeisimmät aiheet ja teemat, joilla pystytään etsimään vastauksia tutkimusongelmaan ja tutkimuskysymyksiin. Laadullisen tutkimuksen haastattelusta tulisi jäädä myös haastateltavalle tietoa ja ymmärrystä tutkittavista asioista ja laajentaa heidän ajattelu- ja toimintatapojaan myönteisesti. Hyvin toteutetussa tutkimushaastattelussa tutkittavalle jää ajatus ja tunne siitä, että hänen ymmärryksensä tutkittavasta asiasta on haastattelun aikana lisääntynyt. (Vilkkä 2005, 102 -103.)

4.3 Aineiston kerääminen

Tutkimus toteutettiin kesäkuussa 2019. Luvan tutkimukselle myönsi NMKY:n sosiaalipalveluiden toiminnanjohtaja Tommi Kantonen. Tutkimuksen kohderyhmänä on Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen Tasku-tukiasumisessa haastattelun ajankohtana kesäkuussa 2019 asuvat nuoret. Koska nuoret olivat pääosin täysin vieraita tutkijalle, kertoi talojohtaja Jonna Kataja nuorille ensin tekeillä olevasta tutkimuksesta ja tiedusteli alustavasti halukkuutta osallistua tutkimukseen, jonka jälkeen tutkija otti henkilökohtaisesti yhteyttä nuoriin, kertoi tarkemmin opinnäytetyön sisällöstä ja sen tarkoituksesta sekä tiedusteli halukkuutta osallistua tutkimushaastatteluun.

Tutkimushaastattelut toteutettiin kesäkuussa 2019, aikavälillä 17.6.-26.6.2019. Haastattelujen ajankohtana Taskussa asui kahdeksan nuorta, joista yksi rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle, koska tutkija työskenteli hänen tukiperheensä ja hänen osallistumisensa olisi vaarantanut tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden. Yksi nuori oli muuttanut Taskuun niin hiljattain, ettei hänen osallistumisensa ollut mielekästä ja yksi oli juuri muuttamassa pois. Haastattelu oli kuitenkin nuorille vapaaehtoinen ja yksi nuori kieltäytyikin tutkimukseen osallistumisesta. Näin ollen haastattelin tätä tutkimusta varten neljä Taskussa asuvaa nuorta.

Haastatteluista kolme toteutettiin Salon Taskun toimistolla ja yksi nuoren omassa kodissa. Haastattelut kestivät 40 – 70 minuuttia ja ne olivat sisällöltään ehkä yllättävänkin antoisia. Haastattelut nauhoitettiin kahdella laitteella, jotta voitiin varmistaa sujuva ääntötoisto myöhempää litterointia ja aineiston analysointia varten. Yksi haastateltavista pyysi haastattelun aikana keskusteluapua akuuttiin tilanteeseensa, jolloin sovittiin, että keskustellaan siitä varsinaisen haastattelun jälkeen, kun nauhuri on sammutettu.

Valitsin tutkimusmenetelmäksi teemahaastattelun, koska sillä saan eniten ja laajalti tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, jota varten kaikki nuoret haastateltiin yksitellen, haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin myöhempää analysointia varten. Kun haastateltava kutsuttiin haastatteluun, sai hän tiedon haastattelun teemoista ja tutkija pyysi luvan nauhoittamiseen kertoen samalla miksi haastattelu nauhoitetaan. Tutkijalla oli valmiiksi haastattelurunko (Liite 1.) teemaan liittyen, joilla hän sai haastattelun etenemään. Haastattelun edetessä esitettiin tarkentavia kysymyksiä sekä selvennetään kysymyksiä haastateltavan vastauksien pohjalta. Tarkoituksena oli, että haastateltava vastaa kysymyksiin laajalti, siksi haastattelukysymyksissä vältettiin kysymyksiä, joihin olisi vastata ”kyllä” tai ”ei”.

Haastattelututkimuksen pohjimmainen idea on yksinkertainen, kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee, tai miksi hän toimii kuten toimii, asiaa kysytään häneltä. Haastattelussa tutkimusmenetelmänä etuna on joustavuus. Haastattelija voi toistaa tai selventää kysymyksiä, oikaista väärinkäsityksiä sekä keskustella tutkittavan kanssa. Haastattelija voi myös valita, missä järjestyksessä hän kysymykset kysyy, sen mukaan minkä kokee aiheelliseksi. Haastattelussa tärkeintä on saada mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta asiasta ja suositeltavaa onkin, että haastateltava saisi tietää tutkimuksen aiheesta jo etukäteen, esimerkiksi haastattelun ajankohtaa sopiessa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84 – 86.)

Haastattelussa on se etu, että tutkija voi samanaikaisesti tehdä havainnointia, eli tutkija voi laittaa ylös myös sen, miten haastateltava minkäkin asian kertoo. Haastatteluun voidaan myös valita sellaisia henkilöitä, joilla tiedetään olevan tietoa tutkittavasta aiheesta. Haastattelututkimuksella usein saadaan laajoja vastauksia, eikä vastaamattomuus yleensä nouse ongelmaksi, sillä etukäteen haastatteluluvan antaneista vain harva kieltäytyy haastattelusta tai kieltää tutkimuksen julkaisun. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 86.)

Teemahaastattelussa edetään etukäteen mietittyjen teemojen, etukäteen mietittyjen kysymysten sekä tarkentavien kysymysten mukaan. Teemahaastattelussa kysymyksiä voidaan tarkentaa ja esittää tarkentavia lisäkysymyksiä haastateltavan vastausten perusteella. Teemahaastattelussa korostuvat ihmisten tulkinnat asioista, heidän niille antamansa merkitykset sekä se, miten nämä merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. Saman tutkimuksen eri haastatteluiden ei tarvitse olla yhdenmukaisia, vaan kysymykset voi esittää eri järjestyksessä ja erilaisilla tarkentavilla kysymyksillä haastateltavasta ja vastauksista riippuen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87 – 88.)

4.4 Aineiston analyysi

Nauhoitetut haastattelut litteroitiin eli purettiin kirjalliseen muotoon aina samana päivänä haastattelun jälkeen, että olisi helpompi muistaa haastattelutilanteeseen liittyvät, esimerkiksi äänenpainoista ei-kielellisestä vuorovaikutuksesta pääteltävät asiat. Näitä äänenpainojen muutoksia ja ei-kielellisiä viestejä ei kuitenkaan kirjattu tutkimuksen tuloksissa esiintyviin suoriin lainauksiin. Litteroitua tutkimusaineistoa kertyi tämän tutkimuksen haastatteluista yhteensä 17 sivua fontilla 11. Aineiston käsittely aloitettiin redusoinnista, eli aineiston pelkistämisestä. Aineistosta karsittiin kaikki epäoleellinen ja tutkimukseen kuulumaton. Mitään alkuperäisestä aineistosta ei kuitenkaan hävitetty.

Haastattelutilanteeseen liittyy aina myös non-verbaalista viestintää, eleitä, ilmeitä ja asentoja. Haastattelua tehdessä nämä tuleekin ottaa huomioon, koska ne ovat oleellinen osa kommunikointia ja vuorovaikutusta. Emme tulkitse toisiamme vain sanojen perusteella vaan laajemmista toiminnoista syntyvien kokonaisuuksien perusteella. Suullinen viestintä perustuu sanoille ja eleille, jotka toimivat ikään kuin totuuden johtolankoina ja kriteereinä. Samalla tavalla kuin puhutut sanat, non-verbaaliset viestinnän keinot toimivat kuulijan tulkinnan apuna. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 55.)

Aineiston analysoinnin menetelmänä käytin teemoittelua. Kun tutkimusaineistoa teemoitellaan, etsitään tutkimusaineistosta yhteneväisiä, toistuvia vastauksia, jotka nousevat esiin useammassa haastattelussa. Nämä vastaukset voivat perustua ennalta mietittyihin haastattelun lähtökohtateemoihin ja se onkin tarkoituksenmukaista ja odotettavaakin. Lisäksi usein nousee esiin myös muita teemoja, joilla on yhteyksiä lähtökohtateemoihin. Teemoittelu vaatii tutkijalta tarkkaavaisuutta, sillä hänen täytyy osata ryhmitellä vastaukset samankaltaisuuksien perusteella, vaikka haastateltavat saattavat ilmaista asioita hyvinkin eri tavoin. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 173.)

Kun aineistoa lähdettiin teemoittelemaan, luettiin se moneen kertaan läpi huolellisesti, jotta ymmärrettäisiin vastausten sisältö ja että vastaukset olisi helpompi löytää tekstistä luokitteluvaiheessa. Teemoittelu toteutettiin käytännössä etsimällä tutkimusaineistosta vastauksia tutkimuskysymyksiin ja merkitsemällä ne eri värisillä tusseilla niin, että jokaiseen eri tutkimuskysymykseen kuuluvalla vastauksella saatiin oma värikoodi. Näin aineistoista myös löytyivät tärkeimmät esiin nousevat teemat ja haastatteluista esiin nousseita asioita alettiin jakaa näihin teemoihin kuuluviksi. Pääteemoiksi nousivat lopulta taustatiedot, sosiaalinen tuki sekä nuoren ja tukiperheen välinen luottamussuhde.

Aineiston analyysin tarkoituksena on aineiston selkiyttäminen, tiivistäminen ja uuden tiedon saaminen tutkittavasta asiasta. Kvalitatiivisessä eli laadullisessa tutkimuksessa analyysissä joudutaan usein tulkitsemaan asioiden merkityksiä. Tulkintaa tehdessään tutkija pyrkii etsimään sellaisia piirteitä, joita ei suoranaisesti ole lausutuissa vastauksissa. Tutkijan tulee kuitenkin tulkitseä muutakin kuin näkyvää tietoa. Tutkijalla on oma näkökulmansa tutkittavaan asiaan, joten tutkijan tulkinta on enemmän tai vähemmän spekulatiivista. Tutkija tulkitseekin haastattelua tutkimuksen näkökulmasta. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 137.)

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

5.1 Taustatiedot

Tätä opinnäytetyötä varten haastateltiin neljä Taskussa asuvaa nuorta kesäkuussa 2019. Nuoret olivat kaikki hyvin heterogeenisiä niin taustoiltaan kuin Tasku-asumiseen liittyvien tavoitteidenkin osalta. Sattumalta kuitenkin kaikki haastatellut nuoret olivat täysi-ikäisiä, heistä kolme oli haastatteluhetkellä 18-vuotiaita ja yksi 17 vuotias.

Kaikki haastatteluun osallistuneet asiakkaat olivat tulleet Taskuun Salon kaupungin sosiaalitoimen asiakkaina. Yksi nuorista oli asunut Taskussa miltei kaksi vuotta, kaksi noin vuoden ajan ja yksi viiden kuukauden ajan. Yksi nuorista oli ollut alaikäinen Taskuun muuttaessaan. Kaikilla oli konkreettiset syyt Tasku-asumiselle, mutta koska haastateltavien joukko on näin pieni, jätetään ne mainitsematta haastateltavien tunnistettavuuden minimoimiseksi.

Konkreettisia tavoitteita nuorten Taskuasumiselle heidän oman kertomansa mukaan oli muun muassa opintojen loppuun saattaminen, asunnon siisteydestä huolehtiminen, omasta terveydestä, niin fyysisestä kuin psyykkisestäkin, huolehtiminen, ja sosiaalinen vahvistuminen. Yksi haastateltavista kertoi, ettei hänen asumiselleen Taskussa ole asetettu tavoitteita.

Tässä luvussa tutkimuksen tuloksien yhteydessä esitetään myös suoria sitaatteja nuorten haastatteluista. Sitaatteja varten haastatelluille nuorille on jaettu koodit N1-N4 satunnaisessa järjestyksessä, jotta sitaateista kävisi ilmi kenen haastateltavan kommentti on kyseessä, kuitenkin niin, että haastateltavan anonymiteetti säilyy. Myös sitaateissa mainitut Taskun työntekijöiden nimet on korvattu joko sanalla ”tukiperhe” tai ”talojohtaja” sekä lastensuojeluyksiköiden nimet sanalla ”laitos”.

5.2 Nuorten näkökulma sosiaalisesta tuesta ja ohjauksesta

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, miten nuoret kokevat Taskusta saamansa sosiaalisen tuen ja ohjauksen. Tähän teemaan liittyen haastatteluissa nuorten vastauksista nousi selkeästi esiin keskustelu ja ohjaus, yhteinen tekeminen ja se, että nuoret peilasivat Taskussa asumista kokemuksiinsa lastensuojelulaitoksista. Tutkimuksessa kysyttiin myös,

onko jotain, mitä tukiperhe tai talojohtaja voisi tehdä toisin, lisäksi haastattelun lopussa sai vielä antaa palautetta haluamastaan asioista. Myös nuorten antama kritiikki on koottu tämän teeman alle (Liite 1.).

Haastatteluissa nuoret eivät niinkään tuoneet esiin samaansa tukea ja ohjausta suhteessa mihinkään yksittäiseen, konkreettiseen asiaan, vaan puhuivat asiasta abstraktimmin. Joitakin yksittäisiä, johonkin tiettyyn esimerkiksi kodinhoidolliseen työhön liittyviä asioita mainittiin, kun haastattelussa käytiin läpi tukea ja ohjausta suhteessa Tasku-asumiselle asetettuihin tavoitteisiin.

N2: Siis mulla on tota just kämpän siistinä pitäminen, en mä sit tiä, sit niinku oman pään niinku selvänä pitäminen, ettei tuu liikaa stressiä, et pysyy kuosis.

N1: Eniten erimerkiksi siihen et huolehtisin ittestäni vähän paremmin. Kävisin suihkus ja olisin puhdas. Ja söisin ja liikkuisin ja sen sellasta.

Haastatteluissa nousikin esiin, että nuoret ymmärtämät hyvin myös keskustelun ja ohjauksen, sekä positiivisen kannustamisen tuen muotona. Vastauksissa tuli ilmi, että nuoret arvostivat sitä, että kannustetaan tekemään ja yrittämään esimerkiksi asioiden hoitamista itse ja autetaan vasta tarvittaessa.

Myös tavoitteellisuus näkyi nuorten vastauksista. Vaikka nuoret eivät välttämättä nostaneetkaan esiin ohjausta Tasku-asumiselle asetettuihin tavoitteisiin liittyen, he puhuivat siitä, että kaikella on usein joku taka-ajatus tai tavoite. Yksi nuorista nosti vastauksessaan esiin sen, että piti tärkeänä, ettei tavoitteita asetettu liian pitkällä tähtäimellä, vaan niin, että ne oli myös mahdollista saavuttaa.

N3: Et se niinku just yrittää patistaa, mut se niinku kuuntelee ja neuvoo, et miten kannattaa tehdä. Se on meinaa yks asia et mennää yks asia kerrallaan, et ei ruveta tähtäämään liian pitkälle. Siit se on hyvä.

Haastatteluissa tuki nähtiin myös välittämisenä ja huolehtimisena, perään katsomisena ja kyselemisenä. Kolme nuorista toi haastatteluissaan ilmi, että tukiperhe soittaa tai laittaa viestiä usein ja kyselee kuulumisia. Yksi nuorista kertoi, ettei haluaisi aina vastailta viesteihin, tai osallistua tapaamisiin. Muuten puhelimen whatsapp-sovellus koettiin luontevaksi yhteydenpitomenetelmäksi, varsinkin talojohtajan kanssa, jota ei tavattu niin usein kasvokkain.

N1: Et on oltu tukena silloin ku on pyydetty apuu. Ollaan oltu huolestuneita ja tämmöttiin, et sekin on ihan kiva fiilis. Tai kylhän se mua siin kohtaa ärsyttää ku

ei anneta olla rauhas mut kyl siit tulee sellane olo et joku välittää. Ja joku kaipaa sua kotiin. Ja kyselee perään. Ni se on tosi tärkeä tunne.

N4: Ku en mä haluis vastaila mihinkää viesteihin. Tai ku joskus on sovittu joku tapaaminen ni sit mä en ehkä ookaan täällä ja laitan viestii et nyt ei sovikaan.

Nuorten haastatteluissa yksi selkeä teema oli myös yhteinen tekeminen, joko nuoren ja tukiperheen tai nuoren ja talojohtajan kanssa. Näissä keskusteluissa yhteisenä tekemisenä nousi esiin virallisempia yhteyksiä, jokaisessa haastattelussa nuoret mainitsivat talojohtajan kohdalla palaverit. Talojohtajan ja/tai tukiperheen osallistumista palaverihin kaksi nuorista piti merkityksellisenä ja kaksi oli sitä mieltä, ettei osallistumisella ole väliä.

Haastattelurungon mukaan haastattelussa nuorta pyydettiin kuvaamaan mitä hän on tehnyt viimeisen kuukauden aikana, erikseen sekä talojohtajan, että tukiperheen kanssa. Kysymystä tarkennettiin lisäkysymyksillä vastausten pohjalta. Haastatteluissa nousi palaverien lisäksi esiin yhdessä ulkona syömistä, pihalla grillaamista, elokuvissa käymistä, muuttohommia, sekä keskustelua ja asioiden suunnittelua.

N2: Me olla käyty syömäs sen kans ja sit mä niinku kerron näist jutuist mitkä painaa mun mieltä ja sitten suunnitellaa et mitä meidän pitäis tehdä, et mä saisin niinku elämää periaattees parempaa suuntaa. Sit on niinku sellasii henkilökohtasii juttui mist me jutellaa sen kans, et aina niinku paljon on keskusteltu.

N1: Mä mietin et käytiiks me elokuvissa. Meil on ollu tapana käydä joka kuukaus elokuvissa.

N3: Ollaan nähty niinku tuol mun luona ja sit se niinku tulee sinne ja jutellaa vaika.

Yksi nuori oli sitä mieltä, ettei ole tavannut talojohtajaa ollenkaan kuukauden aikana, koska heillä ei ollut ollut kahdenkeskistä tapaamista. Kuitenkin lisäkysymyksiä esittäessä vastauksista selvisi, että he olivat tavanneet useammassakin yhteydessä edellisen kuukauden aikana.

N4: No viimesen kuukauden aikana mä en oo tavannu sitä ollenkaa ku mä oon ollu aika paljon pois. Oltiin me sillon tos pihal ja sillon ku oli se grillaushomma ja ku oli pari palaverii. Ja sillee oon nähny. Mut en oo tavannu täs kesäkuun aikana.

Haastatteluissa nuoret myös oma-aloitteisesti peilasivat Taskussa saamaansa tukea sekä Taskun toimintatapoja kokemuksiinsa lastensuojelulaitosten toimintatavoista. Kolmessa neljästä haastattelusta nuori nosti asian keskusteluun. Haastateltavista kaikilla

neljällä oli jonkinlainen kokemus lastensuojelulaitoksessa asumisesta. Haastatteluissa nousi erityisesti esiin se, että Tasku koettiin laitosta huomattavasti kodinomaisempana paikkana.

Myös Taskun toimintamalleja verrattiin laitospäristöön ja haastatteluissa nuoret puhuivatkin siitä, kuinka Taskussa joutuu itse ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan, mutta että toisaalta siihen annetaan myös eri tavalla mahdollisuus. Yksi nuori korosti myös sen tärkeyttä, että Taskussa itsemääräämisoikeus toteutuu eri tavalla kuin laitoksessa.

N1: Se on kyl et te ette pakota, ette edes yritä pakottaa väkisin mihinkään asioihin. Et jos ei halua ni sit ei halua.

N3: Onhan tää sillee niinku koti. Ihan oikee koti. Et ei voi verrata laitokseen, ku tääl voi ajatella ite eikä kukaan ajattele sun puolesta.

N2: Et ekan kerran ku mä kuulin et mä oisin tulos tänne, ni mä luulin et tääl ois sellast kokoaikast kyttäämist. Mut ei, tää on ihan niinku rentoo meininkii ja yleensä niinku annetaa tilaa elää sitä omaa elämää ja tälle. Et kyl mä oon ihan oikeesti yllättyny siit et millast tääl on. Et vaik näkyy säännöt ja kaikki siin arjessa ni silti sen huomaa et on paljon rauhallisempi ilmapiiri ku laitoksessa. Et kyl niinku ihmiset ymmärtää tääl. Et tääl on niinku just oikee väki, et ei oo yhtää sellast niinku tiukkapipoo kenen kans ei pystyis jutella. Et ihan niinku kotona asuis vaik on ne säännöt.

Nuorilta kysyttiin haastattelussa myös, mitä asioita tukiperhe tai talojohtaja voisivat tehdä toisin, sekä haastattelun lopuksi pyydettiin palautetta vapaamuotoisesti niin, että nuoret saivat puhua, mistä itse halusivat. Vastauksista nousi jonkin verran rakentavaa palautetta, koskien sekä tukiperheitä että Taskun toimintaa yleensä.

Yksi haastateltavista kertoi suoraan, ettei pidä tukiperheestään, vaan asioi mieluummin talojohtajan kanssa. Hän ei osannut tai halunnut kertoa sen tarkemmin, miksei suhde tukiperheen kanssa toimi. Hän kuitenkin kertoi välttelevänsä tapaamisia ja ettei ota yhteyttä tukiperheeseen kuin äärimmäisessä hädässä.

Yksi haastateltavista oli sitä mieltä, että tukiperhe tukee välillä vähän liikaakin, eikä aina anna tarpeeksi tilaa. Palautteessa näkyi myös, että oli myös sellaisia toimintoja, joista ei pidetty, kuten huumeseulat, mutta ymmärrettiin, miksi ne otettiin. Palautteessa ymmärrettiin kuitenkin hienosti, ettei aivan epärealistisia asioita voi toivoa, vaan että toiminnan on pysyttävä tietyissä raameissa. Palautetta tuli myös hieman arkisemmasta

asiasta, aikatauluista ilmoittamisesta. Yksi haastateltavista toivoi yhteisiä sääntöjä tukiperheille ja nuorille esimerkiksi sen suhteen, kuinka usein voi käydä yhdessä syö-
mässä, elokuvissa ja muissa maksullisissa tapahtumissa.

N2: Ei sinänsä sillee, koska mä ymmärrän et jotain asioit ei vaan voi tehdä silleen. Et on tietyt rajat mis pitää pysyä. Mua hirvitti ne huumetestit, niit mä en ois halunnu tehdä.

N1: Välil on hössötetty vähän liikaa. Et kylhän hän ois halunnu siivota mun puolest mut enhän mä sellast halunnu.

N3: Noi remonttihommat, ois voinu joskus vähän aiemmin kertoa et koska se tulee ku on tullu vähän yllätyksenä.

5.3 Tukiperheen ja nuoren välinen luottamussuhde nuoren näkökulmasta

Nuoren kokemus tukiperheen luotettavuudesta nousi tärkeäksi teemaksi haastatteluissa. Luottamusteemaa käsiteltiin ihan sellaisenaan siitä lähtökohdasta, että kokeeko nuori, että tukiperheeseen voi luottaa. Haastatteluissa luottamus-teemaan nousi kuitenkin myös keskustelun ja yhdessä viihtymisen alateemoja, joita oli ehkä hivenen hankalakin erotella toisistaan.

Kun nuorilta kysyttiin suoraan, voivatko he luottaa tukiperheeseensä, kaikki neljä vastasivat myönteisesti, mutta kolmessa vastauksessa oli niin sanotusti mutta perässä. Yksi nuorista koki luottamusta heikentävänä tekijänä sen, että tukiperhe keskustelee nuoren asioista talojohtajan kanssa. Kaksi haastateltavista taas koki, että luottamusta oli heikentänyt heidän tukiperheelle kertomiensa asioiden pohjalta tehdyt lastensuojeluilmoitukset, vaikka kumpikin kertoi ymmärtävänsä, miksi ilmoitukset oli tehty.

N3: Joo. Ainahan se talojohtajalle kerrotaan et se on vähän sellanen ärsyttävä.

N2: Kyl mä voin luottaa ihan satasel.

N1: No tavallaan joo. Et tottakai sen hommiin niinku kuulu esimerkiks laittaa mun äidistä lastensuojeluilmotusta ja tämmöttii. En mä tiiä, et ei se loppujen lopuks välttämättä oo luottamuksen puutetta, vaan hän on halunnu niinku lasten parasta. Kyl hän sen perusteli ja kerto et on velvollisuus tehdä se ilmotus. Kyl hän on ihan luotettava ja hyvin rehellinen ihminen.

Luottamuksen teemaan sopivat myös nuorten haastattelussa kertomat asiat keskusteluista tukiperheiden kanssa. Nuorten vastaukset tukiperheelle puhumisen helppoudesta vaihtelivat todella paljon keskenään, mutta kaikissa haastatteluissa ne nousivat melko keskeiseksi puheenaiheeksi. Kaikki nuoret pitivät toimivaa keskusteluyhteysttä tukiperheen kanssa onnistuneen yhteistyön edellytyksenä.

Yksi haastateltavista koki, että pystyy keskustelemaan tukiperheensä kanssa mistä vaan, niin hyvistä, kuin hankalistakin asioista. Hän kertoi, että he keskustelevat sekä arkisista, jokapäiväisistä asioista, että vaikeammista, henkilökohtaisista asioista. Haastateltavan mukaan joskus on ollut sellaisia asioita, joiden kertomista tukiperheelle hän on hieman jännittänyt, mutta on kuitenkin päätynt kertomaan.

N2: No kaikki mä puhun ihan suoraan tukiperheen kans. Se on ensimmäinen aikuinen ihminen kenel pystyy niinku sanoo kaikki asiat ihan suoraan, et ei tarvii miettii yhtään et mitä se sanoo. Et vaik tulis mikä uutinen tahansa vastaan ni se pystyy suodattaa sen. Ja yrittää auttaa ihan mis vaan tilantees.

N2: On mul pari kertaa ollu sellasii juttui, mist on ollu vaikeempi puhuu, mut kyl mä oon silti sanonu siit.

Yksi haastatelluista nuorista koki, että on vielä tutustumisvaiheessa tukiperheensä kanssa. Hän kertoi, ettei ole vielä puhunut juuri mitään ihmeellisempää tukiperheen kanssa, hoitanut vain arkeen liittyviä asioita. Haastateltava kertoi vaikeissa asioissa tukeutuvansa mieluummin omaan läheisverkostoonsa. Hän koki yleisesti, että henkilökohtaisista asioista puhuminen on hänelle haastavaa.

Haastateltavista yksi puolestaan koki, että keskustelee tukiperheensä kanssa paljon ja että tukiperhe on jo harjaantunut tunnistamaan, milloin hän koettaa jättää jotakin tärkeää kertomatta. Haastateltava tiedosti, että puhuu mielellään hyvin menneistä asioista, mutta kun jokin asia ei menekään aivan sovitusti, jättää hän sen usein kertomatta. Hän piti kuitenkin pääosin positiivisena sitä, että tukiperhe oli oppinut tunnistamaan, milloin hän yrittää vältellä jotakin aihetta. Hän myös kertoi, että on joitakin tiettyjä aiheita, joista hän ei suotu keskustelemaan koskaan kenenkään kanssa, vaan poistuu välittömästi paikalta jos ne otetaan puheeksi.

N1: Mä ajattelen et positiivisist asioist on helppo puhuu ja negatiivisist asioist ei oo helppo puhuu. Esimerkiks jos koulu on mennyt hyvin, on tullu hyvii numeroita, ni niist on ollu tottakai kiva kertoa. Jos mun asunto on sekaisin ku mikä tai siel hais joku oudosti, ni en mä mielelläni puhuis siitä.

Yksi tutkimuksen nuorista kertoi suoraan, ettei pitänyt tukiperheestään ja että suorastaan vältteli tukiperheen tapaamista. Hän kertoi asioivansa mieluummin talojohtajan kanssa. Hän kuitenkin kertoi keskustelewansa jonkun verran tukiperheen kanssa, esimerkiksi akuuteissa tilanteissa, kun on kova tarve purkaa omia tunteja, mutta talojohtaja ei ole saatavilla. Toisessa yhteydessä hän kuitenkin mainitsi, ettei tarkoita, että tukiperheessä olisi mitään vikaa, vaan uskoo, etteivät heidän persoonansa vain sovi yhteen.

N4: En mä tiä. Jostain riidoist on joskus puhuttu. Oon mä varmaa joskus kertonu et mitä mä oon tehny.

Kolme nuorista toi ilmi, että Taskussa asumisesta on heidän omasta mielestään ollut hyötyä tulevaisuuden kannalta. Yksi ei osannut vielä sanoa, mutta kertoi suhteen äitiensä parantuneen huomattavasti Taskussa asumisen aikana.

5.4 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksella saatiin vastauksia tutkimuskysymyksiin ja tutkimuksessa esiin nousseet asiat liittyvät tutkimuskysymyksiin. Keskeisenä tuloksena näkyi se, että nuoret käsittävät tukiperheeltä ja talojohtajalta saamansa sosiaalisen tuen ja ohjauksen sekä yhteisenä tekemisenä, että keskusteluna ja ohjauksena, ja näihin asioihin he ovat pääosin tyytyväisiä. Nuoret pitivät tärkeänä, että heidän mielipidettään kuunnellaan ja annetaan myös omaa tilaa. Vaikka yhteinen tekeminen nousi kaikilla nuorilla esiin tuesta ja ohjauksesta puhuttaessa, korostui vastauksissa kuitenkin sosiaalisen tuen ja ohjauksen tarve. Vastauksista voi päätellä, että nuoret kokevat tärkeänä keskustelun ja ohjauksen, sekä tunteen siitä, että joku on aidosti kiinnostunut heidän asioistaan ja välittää.

Haastatteluissa tuli ilmi, että osa nuorista kokee talojohtajan hieman kiireiseksi, mutta ovat kuitenkin tyytyväisiä talojohtajalta saamaansa tukeen. Kuitenkaan he eivät vastauksissaan osanneet eritellä, millaista lisätukea he talojohtajalta kaipaisivat. Luottamusuhde talojohtajan kanssa koettiin kaikkien nuorten osalta hyväksi. Tutkimus antoi myös viitteitä siitä, että arkipäiväisemmät ja henkilökohtaisemmat asiat hoidetaan tukiperheen kanssa, kun taas talojohtajaan otetaan yhteyttä erityistilanteissa. Kaikki nuoret olivat sitä mieltä, että talojohtaja on kuitenkin aina tietoinen heidän elämästään ja siinä kulloinkin vaikuttavista asioista ja tämä nähtiin ajoittain myös negatiivisena, koska tieto kulki usein tukiperheen kautta talojohtajalle.

Tulokset kertovat myös, että nuoret kokevat erityisen tärkeäksi luottamuksellisen ja avoimen suhteen tukiperheensä kanssa, vaikkakin yksi nuorista koki, ettei sellaista ollut syntynyt. Luottamus, kuunteleminen ja avoin dialogi nousi esiin kaikissa vastauksissa, jotka liittyivät nuoren ja tukiperheen väliseen luottamussuhteeseen. Luottamussuhdetta heikensi osan mukaan se, että tukiperhe raportoi nuoren asioista talojohtajalle. Tämä kuitenkin ymmärrettiin välttämättömäksi osaksi Taskun toimintaa.

Hieman yllättäenkin haastatteluissa nuorten kokemuksena Tasku-asumisesta korostui Taskun kodinomaisuus, ei niinkään fyysisenä ympäristönä vaan toimintamallien, oman tilan ja itse tekemisen näkökulmasta. Nuoret pitivät tärkeinä, että tukiperhe antaa myös omaa tilaa ja että he saavat tehdä päätöksensä itse. Osa nuorista toi itse spontaanisti esiin eroja Tasku-asumisen ja lastensuojelulaitosten välillä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

6.1 Pohdintoja ja kehittämisajatuksia

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten nuoret kokevat saamansa sosiaalisen tuen ja ohjauksen Turun NMKY:n Tasku-tukiasumisen Salon yksikössä. Tutkimustuloksista käy ilmi, että nuoret kokevat tuen tarpeelliseksi ja pääosin riittäväksi. Tutkimustuloksissa korostuu tukiperheen ja nuoren välisen luottamussuhteen onnistumisen, sekä sosiaalisen tuen, ohjauksen ja keskustelun tärkeys. Nuoret luottavat tukiperheisiinsä ja pääosin pystyvät kertomaan asioistaan tukiperheelle sekä saavat tukea ja ohjausta tukiperheiltä tarpeidensa mukaan. Tutkimus antaakin viitteitä siitä, että Taskussa asuvat nuoret ovat pääosin tyytyväisiä sekä tukiperheen, että talojohtajan toimintaan Taskussa sekä heiltä saamaansa sosiaaliseen tukeen ja ohjaukseen.

Tutkimuksessa nousi esiin nuorten kokemus siitä, että nuoren ja tukiperheen välistä luottamusta heikensi nuoren elämässä vaikuttavien asioiden kulkeminen talojohtajalle pitkälti tukiperheen kautta. Tämä koettiin osin häiritsevänä, vaikka samalla ymmärrettiin, että se on välttämätöntä. Herääkin ajatus, että onko toimintamallissa mahdollisuus sille, että nuoren oma kokemus tilanteesta siirtyy eteenpäin talojohtajalle vääristyneenä, kun tieto kulkee tukiperheen kautta? Olisiko tarpeen, että talojohtaja, tukiperhe ja nuori tapaisivat useammin kolmestaan, että kaikkien osapuolten näkökulma tulisi varmasti esiin?

Suvi Raitakari tutki väitöskirjassaan ”Neuvottelut ja merkinnät minuuksista - vuorovaikutuksellisuus ja retorisuus nuorten tukiasumisyksikön palaverissa ja tukisuunnitelmissa nuorten kohtaamista tukiasunnoissa”, vaikuttaako ammattilaisen tulkinta nuoren tilanteesta nuoren saamaan palveluun, sekä sitä, millainen ”minuus” nuorelle luodaan palaverissa ja nuoreen liittyvissä kirjauksissa. Väitöskirjan tuloksissa nousee esiin se, että ammattilaisten kirjauksissa nuoria väkisinakin kategorioidaan sosiaalisten ongelmien perusteella. Erilaisissa ammatillisissa instituutioissa kirjaaminen on usein valikoiva ja se ikään kuin perustelee nuoren tarvetta palvelulle. Yksiköiden palaverissa esiin nousevat usein ne asiat nuoren elämässä, jotka vaativat toimenpiteitä. (Raitakari 2006, 36 – 37, 262 - 265.)

Tutkimuksessa tuli esiin, että yksi haastatelluista nuorista koki suhteen tukiperheeseensä huonoksi ja ajatteli itse sen johtuvan heidän erilaisista persoonallisuuksistaan.

Tämä nostaakin esiin tarpeen pohtia sitä, miten toimitaan, jos nuoren ja tukiperheen välinen suhde ei toimi? Tosiasiaan on, etteivät kaikki ihmiset niin sanotusti tule toimeen keskenään ja jos persoonat, toimintatavat ja ajatusmallit ovat täysin eriävät, olisiko tarpeen harkita esimerkiksi tukiperheen vaihtoa? Haastateltava nuori ei haastattelussa tarkentavista kysymyksistä huolimatta eritellyt, että tukiperhe toimisi jotenkin väärin, vaan nimenomaan koki, että heidän persoonallisuutensa eivät kohtaa.

Nuorten haastattelut antavat viitteitä siitä, että Tasku koettiin tarpeelliseksi ja hyödylliseksi tulevaa itsenäistä elämää ajatellen. Jatkossa olisikin mielenkiintoista ja tärkeääkin tutkia Tasku-asumisen vaikuttavuutta nuoren elämään sekä nuorten kokemusta asiasta silloin, kun Tasku-asumisesta on jo kulunut aikaa. Kokevatko he silloin Tasku-asumisen auttaneen heitä eteenpäin elämässään?

Raisa Kemppaisen Pro-Gradu tutkielmassa ”Elämänhallinta tuetun asumisen jälkeen nuorten aikuisten kokemana” onkin tutkittu nuorten omaa kokemusta tuetun asumisen vaikuttavuudesta. Tutkimuksessaan hän haastatteli sellaisia nuoria aikuisia, jotka olivat jo jonkin aikaa eläneet itsenäistä elämää tuetun asumisen jälkeen. Tutkimuksen tuloksissa tuettu asuminen on koettu merkittäväksi oman elämänhallinnan kannalta. (Kemppainen 2009, 56 – 57.)

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tämä tutkimus noudattaa hyvä tieteellistä käytäntöä eikä mikään tutkimuksen vaihteista, kysymysten asettelu, tavoitteet, aineiston kerääminen ja analysointi tai raportointi loukkaa tutkittavia. Tutkimus suunnitellaan huolellisesti ja tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset rajataan. Näin ollen tutkimusongelma ei pääse hämärtymään. Luonnollisesti tutkimus perustetaan vankkaan teoriapohjaan ja käsitteiden avaamiseen. Tutkimus tehdään alusta loppuun huolellisesti ja hyviä tutkimustapoja noudattaen.

Tutkimuksessa on aina noudatettava tutkimusetiikkaa ja tutkija onkin aina vastuussa omasta tutkimuksestaan ja sen tuottamasta tutkimustiedosta, virheineen ja puutteineen. Tutkittavilta on syytä pyytää tutkimuslupa ja on tärkeää muistaa, että tutkittavilla on aina oikeus kieltäytyä osallistumisesta. Tutkittavalla on myös oikeus keskeyttää omalta osaltaan tutkimus, mutta kun tutkittava saa tarpeeksi tietoa tutkimuksesta, on kieltäytyminen harvinaisempaa. Tutkimus ei saa aiheuttaa ongelmia tutkimuskohteelle eikä tiedeyhteisölle. (Vilka 2007, 101.)

Tutkimusmenetelmää valitessa pohdittiin tutkimuseettisistä näkökulmista tutkijan omaa suhdetta haastateltaviin nuoriin. Koska tutkija työskentelee itse tukiperheenä NMKY:n Taskun tukiasunnoissa, pohdittiin, vaikuttaako tutkijan asema tukiperheenä tutkimus-haastatteluissa saatuihin vastauksiin nuorilta. Tutkija ei kuitenkaan tuntenut haastatte-luihin osallistuneita nuoria, sillä nuori, joka tukiperheenä tutkija toimi, jätettiin tarkoituk-sella tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta pohdittiin myös yhdessä Taskun toiminnanjohtajan sekä Taskun Salon yksikön talojohtajan kanssa tul-len siihen lopputulokseen, ettei eettistä ristiriitaa ole.

Haastateltavat osallistuivat tutkimukseen vapaaehtoisesti ja heille kerrottiin etukäteen tutkimuksen tarkoituksesta ja aiheista sekä aineiston käsittely- ja julkaisuprosessista. He kaikki antoivat suostumuksensa tutkimuksen tekemiseen ja julkaisuun. Haastattelut litte-roitiin sanasta sanaan haastattelupäivinä tulkintavirheiden välttämiseksi. Haastateltavien henkilöllisyyksistä ja anonymiteetin säilymisestä huolehdittiin koko tutkimusprosessin ajan.

Tutkimuksen luotettavuutta heikentää hieman se, että haastatteluun osallistui Taskun seitsemästä nuoresta neljä, sillä yksi jätettiin tarkoituksella haastattelujen ulkopuolelle tutkimuseettisistä syistä ja kaksi nuorista ei halunnut osallistua tutkimukseen. Kuitenkin tutkimukseen osallistuneet nuoret valikoituivat sattumanvaraisesti ja kaikki halukkaat haastateltiin. Tutkimuksen tulokset kertovat vain Turun NMKY:n Tasku tukiasumisen Sa-lon yksikön nuorten kokemuksista, sillä haastatteluja ei tehty muissa Taskun yksiköissä.

6.3 Prosessin arviointi

Tutkimuksen toteutus onnistui hyvin alkuperäisen suunnitelman ja aikataulun mukaisesti. Haastateltavat tavoitettiin NMKY:n Taskun Salon yksikön talojohtajan kautta ja haastat-teluun kutsuttiin kuusi nuorta, joista neljä ilmoitti halukkuutensa osallistua tutkimukseen. Otanta tutkimuksen kohderyhmästä oli melko hyvä. Haastatteluissa kävi ilmi, että vaikka nuoret puhuvat asioista hyvin erilaisin sanoin, olivat kokemukset Taskun tarjoamasta tu-esta ja ohjauksesta melko samankaltaisia.

Haastattelurunko (Liite 1.) oli huolellisesti laadittu ja sitä muokattiin NMKY:n Taskun ta-lojohtajalta ja toiminnanjohtajalta saadun palautteen mukaan. Haastattelurungon mukai-silla kysymyksillä saatiin hyvin vastauksia tutkimuskysymyksiin ja tutkittavaan aiheeseen liittyen. Näin jälkikäteen kuitenkin on syytä pohtia, olisiko ollut hedelmällistä, jos

haastateltavat nuoret olisivat saaneet tutustua haastattelukysymyksiin etukäteen ja miettiä rauhassa vastauksiaan?

Kaiken kaikkiaan tutkimusprosessi onnistui hyvin, tulokset ovat melko laajat suhteessa haastateltavien määrään. Huolella laadittu teoreettinen viitekehys ja laaditut tutkimuskysymykset auttoivat nostamaan haastatteluissa keskeiset teemat esiin. Tutkimuksen tulosten analysointi tehtiin viipymättä tutkimushaastattelujen toteuttamisen jälkeen ja tutkimus valmistui aikataulussaan.

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Turun NMKY:n sosiaalipalvelut. Toimeksiantannon tavoitteena oli saada tietoa siitä, miten nuoret itse kokevat saamansa sosiaalisen tuen Taskussa asuessaan. Toimeksiantoon vastattiin hyvin, Taskussa asuvasta kahdeksasta nuoresta neljä osallistui haastatteluun ja näin ollen 50 prosenttia nuorista sai äänensä kuuluviin tutkimuksissa. Tutkimuksessa esiin nousseita kehittämisajatuksia pohditaan yhdessä työyhteisössä ja kehitetään toimintaa sen mukaisesti. Jatkotutkimusaiheena onkin jo väläytelty tukiasumisen vaikuttavuuden tutkimista.

LÄHTEET

Curry, S. & Abrams, L. 2014. Housing and Social Support for Youth Aging Out of Foster Care: State of the Research Literature and Directions for Future Inquiry. *Child and adolescent journal*. Numero 32.

Dunderflelt, T. 2016. Läsnaoleva kohtaaminen. Jyväskylä: PS-Kustannus. Saatavana maksullisena osoitteesta <https://kirja.elisa.fi/ekirja/lasnaoleva-kohtaaminen>.

ECTS-Työryhmä. 2016. Koulutusohjelmakohtainen kompetenssianalyysi/ Sosiaalialan koulutusohjelma. Sosiaalialan AMK-Verkosto. Viitattu 15.3.2019.

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9.uud.p. Porvoo: Edita Publishin.

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsijärvi, S; Remes, P. & Sajavaara P. 2006. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Jokinen, A. 2014. Lastensuojelun asiakassuunnitelma sosiaalityön Legitimoinnin välineen. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 26.11.2018. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/44328/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201409252861.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

Kempainen, R. 2009. ”Mä olisin oppinut kaikki asiat kantapäähän kautta, mutta onneks mä opin ne ennen kun tarvii tipahtaa mihinkään ihan pohjalle”. Elämänhallinta tuetun asumisen jälkeen nuorten aikuisten kokemana. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto.

Kujala, E. 2003. Asiakslähtöisen laadunhallinnan malli. Tilastolliseen prosessiin perustuva sovellus terveyskeskukseen. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Viitattu 26.5.2019. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/67266/951-44-5605-X.pdf>.

Lastensuojelulaki. 2007. 2007/417. <http://www.finlex.fi>.

Mattila-Aalto, M. 2009. Kuntoutusosallisuuden diagnoosi. Tutkimus entisten rappiokäyttäjien kuntoutumisen muodoista, mekanismeista ja mahdollisuuksista. Väitöskirja. Helsinki: Helsingin yliopisto. Viitattu 28.11.2018. https://kuntoutussaatio.fi/files/159/Kuntoutusosallisuuden_diagnoosi.pdf.

Mönkkonen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Muukkonen, T. 2008. Suunnitelmallinen sosiaalityö lapsen kanssa. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus SOCCAn ja Heikki Waris instituutin julkaisusarja nro 17/2008.

Pajula, E. 2014. Tositarinoita osallisuudesta. Teoksessa A. Jämsen & A. Pyykkönen (toim.) Osallisuuden jäljillä. Saarijärvi: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry.

Pitkänen S; Rissanen, P. & Mattila, K. 2004. Ihmisen arvoista asumista. Y-säätiön ja ja asumis- palvelusäätiö Aspan tuki- ja palveluasumismallien arviointi. RAY:n avustustoiminnan raportteja 13/2004. Helsinki: Raha-automaattiyhdistys ry.

Pitkänen, S; Törmä, S; Huotari, K. & Puumalainen, J. 2015. Joustavalla tuella tavalliseen asumiseen. Selvitys erityisryhmien hajautetun asumisen ratkaisuista. Ympäristöministeriön raportteja 30/2015. Viivattu 28.5.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10138/159393/YMra_30_2015.pdf?sequence=1.

Raitakari, S. 2006. Neuvottelut ja merkinnät miinuksista – vuorovaikutuksellisuus ja retorisuus nuorten tukiasumisyksikön palaverissa. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto.

Sosiaalihuoltolaki. 2014. 1301/2014 muutoksineen. <http://www.finlex.fi>.

Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. EU: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turun NMKY:n sosiaalipalvelujen www-sivut 2018. Viitattu 18.11.2018. <http://www.arkihaltuun.fi>.

Vänskä, K; Laitinen-Väänänen, S; Kettunen, T. & Mäkelä, J. 2011. Onnistuuko Ohjaus. Sosiaali- ja terveysalan ohjaustyössä kehittyminen. Helsinki: Edita Publishing.

Vilka, H. 2007. Tutki ja Kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

YMCA Turun www-sivut. Viitattu 27.1.2019. <http://www.tunmky.fi>.

HAASTATTELURUNKO

Taustatiedot

Ikäsi

Kuinka kauan olet asunut Taskussa

Mistä olet muuttanut Taskuun

Kerro minulle, millaista tukea saat tukiperheeltäsi

-suhteessa Tasku-asumiseen asetettuihin henkilökohtaisiin tavoitteisiisi

-arkeen/kotiin liittyen

-kouluun/harjoitteluun/työhön liittyen

-sosiaaliseen elämään liittyen

-vaikeisiin asioihin liittyen

-muuhun, mihin liittyen

Kuvaile mitä olet viimeisen kuukauden aikana tehnyt tukiperheesi kanssa. Millaista tukea sait?

Millaisista asioista keskustele tukiperheesi kanssa?

-Mistä asioista on helppo puhua

-Mitkä asiat ovat vaikeita ottaa puheeksi

Miten kuvailisit suhdettasi tukiperheeseesi?

-Viihdytkö tukiperheesi kanssa

-Voitko luottaa tukiperheeseesi

Millaisia asioita tykkäät tehdä tukiperheesi kanssa?

Millaisiin asioihin kaipaisit lisää tukea tukiperheeltäsi?

Mitä olet tehnyt talojohtajan kanssa viimeisen kuukauden aikana?

Millaista tukea saat talojohtajalta?

Miten kuvailisit suhdettasi talojohtajaan?

-Voitko luottaa talojohtajaan?

Millaisista asioista keskustele talojohtajan kanssa?

-Millaisista asioista on helppo puhua?

-Millaiset asiat on vaikeampi ottaa puheeksi?

Millaisiin asioihin kaipaisit lisää tukea talojohtajalta?

Haluatko vielä kertoa jotakin tähän haastattelun aiheeseen liittyen?

HAASTATELTAVAT

N1: Nainen, 19 vuotta. Haastattelu 17.6.2019.

N2: Mies, 18 vuotta. Haastattelu 18.6.2019.

N3: Mies, 17 vuotta. Haastattelu 4.7.2019.

N4: Nainen, 18 vuotta. Haastattelu 4.7.2019.